ANT

TİP Genel Yönetim Kurulu neler görüştü ?

Haftalık Dergi • 5 Kasım 1968 • Sayı 97 • 125 Kuruş

BİRLİK VE EYLEM İÇİN TİP KURULTAYI

HAFTANIN NOTLARI

27 ekim | **28** ekim | **29** ekim | **30** ekim

—Atatürkçüyüz...

Türkiye pazarlığı

■ **Eski Amerikan Cumhurbaşkanı John Kennedy ile Sovyet Başbakanı Kruşçef arasında yapılan Türkiye üzerindeki pazarlıklar, geçenlerde bir suikaste kurban giden Robert Kennedy'nin yeni yayınlanan «13 Gün» adlı anılarında açıklanmıştır. Küba Krizi sırasında Türkiye'de 30, İtalya'da 15 atom başlıklı jüpiter füze üssü bulunduğu, Sovyetler'in Küba'daki füzelerini geri çekmesine karşılık Kennedy'nin de Türkiye'deki füzelerini geri çekmek zorunda kaldığı ve bu kararların Türkiye yöneticilerinin iradesi dışında alındığı anılarda belirtilmekte, böylece Türkiye'nin nasıl Amerika'nın elinde her an tehlikeye atılabilecek bir koz haline getirildiği ortaya konulmaktadır.**

Din devleti

■ Genelkurmay Başkanlığı'nca Ali Hakkı Kocabaş adlı bir yedek subayın bir «din devleti» kurulması yolunda propaganda yaptığı ve kendisinin merkezi Konya'da bulunan «Mücadele Birliği» ne mensup olduğu tesbit edilmiştir. «Sıkılmış bir yumruğu baş hizasında tesbit eden» bir amblemi de bulunan Mücadele Birliği'nin Afyon ve İstanbul'da «sancak» adı altında şubeleri faaliyet göstermekte ve sık sık devrimci kişilere, yayınevlerine ve dergilere tehdit mektupları göndermektedir. Din devleti propagandasının orduya sızması üzerine geniş tahkikat açılmıştır.

İşkenceci CIA ajanı

■ Amerika'nın Ankara Büyükelçiliği'ne atanan Robert Komer'in CIA Teşkilatı'nda çalıştığı ve hâlâ da bu teşkilatla ilişkisi olabileceği açıklanmıştır. Komer'in Johnson tarafından özel yetkilerle Güney Vietnam'daki «pasifikasyon» programının başına getirildiği, Vietkong'a yardım eden halkı tecrit etmek, düşmana eleman, vergi, malzeme veren ve her çeşit yardım yapan unsurları ortadan kaldırmak amacıyla insanlık dışı usullere başvurduğu, Vietkong'a yardımda bulunan köylerin Komer'in emriyle yerle bir edildiği, itham edilen köylülerin tepe üstü su dolu küplere sokularak, elektrik, süngü yada sopa işkencesine tabi tutularak sorguya çekildiği de öğrenilmiştir.

Buğday ithali

■ **Ticaret Bakanı Ahmet Türkel buğday ithaline başlandığını ve ilk olarak doğu illerinin ihtiyacını karşılamak üzere İran'dan 20 - 30 bin tonluk alım yapıldığını, buğday ithaline devam edileceğini söylemiştir. Böylece Amerika'nın Sonora oyunu fiyasko vermiş ve «buğday ülkesi» Türkiye, İran'a muhtaç duruma düşmüştür.**

Ankara'ya yürüyüş

■ Samsun Tekel Başmüdürlüğü'nün Liman Ambar Kısmı işçileri, toplu olarak işten çıkarılmaları üzerine Ankara'ya yürümeye başlamışlardır. Atatürk büstüne çelenk koyarak yola çıkan 197 işçi ellerinde «sekiz ayda işten çıkarıldık», «Kış kıyamette işsiz kaldık» yazılı dövizler bulunmaktadır.

Davul çalacak

■ **Tarım İş Sendikası Başkanı Latif Şah, Çalışma Bakanı'na bir yazı göndererek, Tarım İş Kanunu Tasarısı 18 Kasım 1968'e kadar Meclis gündemine alınmadığı takdirde sabahlara kadar bakanlık kapısı önünde davul çalacağını, davullu protestoya daha sonra cumhurbaşkanlığı ve meclis önünde de devam edeceğini bildirmiştir.**

Cumhuriyet Bayramı

■ **Cumhuriyet'in 45. yıldönümü, bir yandan Ankara'da Abdülhamit Han'a övgüler düzen bir piyes Devlet Tiyatrosu'nda oynanırken, öteyandan emperyalizmin temsilcisi olan diplomatik misyon şeflerine törenlerde önemli yerler ayrılarak kutlanmıştır. Buna karşılık Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, cumhuriyetin yıldönümü dolayısıyla yayınladığı mesajda «demokratik cumhuriyet» in faziletlerinden söz etmiş, eğitim reformu yapılmasını dilemiş ve üniversite gençliğinin düzenlediği gösterileri tasvip etmediğini söylemiştir. Gençler ise aynı gece Amerikan emperyalizmini Protesto etmek üzere ellerinde dövizler olduğu halde Ankara'nın Kızılay, Sıhhiye ve Opera alanlarında gösteriler yapmışlardır. Topluluğa katılan tahrikçilerin bir kaç Amerikan şirketinin camlarını kırmaları, bazı gençlerin tutuklanmasına sebep olmuştur.**

Öğ. Üyeleri Sendikası

■ İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri Sendikası'nın kongresi yapılmış ve devrimci üyelerin meydana getirdiği yönetim kuruluna Prof. Aytekin Ataay (Başkan), Doç. Metin Özek (2. Başkan), Prof. Kenan Bulutoğlu, Doç. Aydın Aybay, Doç. Ümit Doğanay, Doç. Burhan Aytuğ ve Doç. Bedia Akarsu seçilmişlerdir.

Sefalete gittiler

■ **Avustralya'ya giden işçilerimizden 21'i, Başbakan Demirel'e bir mektup göndererek karşılaştıkları güç şartları anlatmışlardır. Mektupta «Anavatanınızı unuttunuz, sizler buraya muhacir olarak geldiniz» diyor, bizleri anlaşma hükümleri dışında değişik yemeklerle aç kalmaya mahkum ediyor» denilmekte, işçi ihracının durdurulması istenmektedir. İşçiler, mektuplarına «Aksi takdirde, Avusturalya'ya satılan Türk işçileri diye dünya tarihine bir skandal geçecektir» diye son vermektedirler.**

Uzay fethi

■ Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'nın uzayı fethetmek üzere giriştikleri yarış hızlanmaktadır. Önceki hafta Amerika'nın uzaya gönderdiği üç astronottan sonra Sovyetler Birliği de «Soyuz - 3» adlı uzay aracı ile Beregovoy adında bir astronotunu fezaya göndermiştir. Daha önce uzaya gönderilen insansız bir araçla buluşma denemesini başaran Beregovoy dört güne yakın bir süre dünya çevresinde döndükten sonra yumuşak inişle yeryüzüne dönmüştür. Rus bilim adamları, aya gönderecekleri aracı, Amerikalılar gibi dünyadan değil fakat bir uzay platformundan fırlatacaklarını belirtmektedirler.

Seçim kanunu

■ **AP İktidarı, Seçim Kanunu üzerinde şimdiye kadar yaptığı değişikliklerle de 1969' da tek başına iktidara gelememekten korktuğu için, küçük partileri tamamen silmek üzere hazırlığa girişmiştir. Daha önce bu konuda Adalet Bakanlığı'nın siyasi partiler nezdinde yaptığı soruşturmadan alınan cevaplar, AP ile CHP'nin küçük partileri silmek konusunda görüş birliği halinde olduklarını ortaya koymuştur.**

M. Kemal yürüyüşü

■ «Tam bağımsız Türkiye» sloganıyla «Mustafa Kemal Yürüyüşü» ne çıkan 22'si öğrenci, 2'si işçi olmak üzere 24 genç Samsun'dan Ankara'ya hareket ettikten bir süre sonra önlerini jeep'lerle kesen polisler tarafından tutuklanmışlardır. «Emperyalizmi ve onun işbirlikçilerini Ataya şikayet etmek» amacıyla 10 Kasım sabahı Anıt Kabir'e varmak üzere yola çıkan gençlerin polisçe tutuklanması, iktidarın kime hizmet ettiğini bir kez daha göstermiştir. Gençler, yayınladıkları bildiride «Türk Gençliği, Atatürk'ü savunduğu, emperyalistlere, ağalara ve onların işbirlikçilere karşı çıktığı için sakat bir zihniyet tarafından suçlu sayılmak istenmektedir» demişlerdir.

ANT'ın adresi değişti

ANT Dergisi'nin ve ANT Yayınları'nın adresi 4 Kasım 1968 tarihinden itibaren değişmiş ve her iki büromuz da aynı sokak içindeki Tan Apartımanı'na nakledilmiştir. ANT Dergisi'nin ve ANT Yayınları'nın yeni' adresi şöyledir:

Cağaloğlu, Başmusahip Sokak
Tan Apartmanı 10/12 — İSTANBUL

ANT Dergisi'nin ve ANT Yayınları'nın telefon ve posta kutusu numaralarında değişiklik yoktur.

31 ekim

Polis terörü

■ Üniversitelerin açılışı dolayısıyla gerek sağcı çevrelerde, gerekse 1. Şubeye bağlı polis kuvvetlerinde tam bir terör havası yaratılmıştır. Devrimci öğrenci örgütleri adına 1 Kasım'da üniversite duvarlarına asılacak afişleri taşıyan FKF üyesi Mümin Karaağaç adındaki genç kucağında afişler olduğu halde yakalanarak *Birinci Şube'ye götürülmüş* ve sorgusuz sualsiz bir gece hücrede bekletildikten sonra ertesi gün savcılık kararıyla serbest bırakılmıştır. Ayrıca, afişlerin baskısına nezaret eden Osman S. Arolat da, matbaadan çıktığı sırada bir sivil polis tarafından kaçırılmak istenmiştir. Öte yandan AP iktidarı polis kuvvetlerini devamlı olarak takviye etmektedir. Son olarak, bütün illerde toplum polisi kurulması, yeniden 50 *emniyet âmiri*, 75 başkomiser, 150 komiser, 300 komiser muavini ve bine yakın polisin kadroya alınması için parlamentoya bir kanun tasarısı sevkedilmiştir.

Proleter şoför

Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto etmek üzere minibüsünün arkasına «Fransa'da Dreyfüs, Türkiye'de Alkılıç» yazan proleter Şoför Yalkın Özerden, ihbar üzerine polisler tarafından yakalanarak suçunun ne olduğu açıklanmadan bir gece birinci şubede bekletilmiş ertesi gün savcılık tarafından suçsuz görülerek serbest bırakılmıştır. Özerden'in yakalanması üzerine suçunun ne olduğunu soran bir arkadaşımıza Kadıköy *Nöbetçi Komiseri*, aynen şu cevabı vermiştir : «Ne bileyim ben kardeşim. biz yakalar sevkederiz. suçunu savcı takdir eder! »

Tarık Ali'nin gösterisi

Pakistan asıllı öğrenci lideri Tarık Ali'nin «Amerika'nın tutumunu» ve «*savaşçı davranışları*» *protesto* etmek üzere düzenlediği büyük öğrenci gösterisi 30 bin kişinin iştirakiyle 27 Ekim günü Londra'da yapılmıştır. Ellerinde «kırmızı - mavi» Kuzey Vietnam bayrakları olduğu halde «Ho... Ho... Şi Minh» diye bağırarak Thames Nehri kıyılarından Londra'nın merkezine yürüyen öğrencilerin Amerikan Büyükelçiliğine ve Başkanlık binasına saldırmamaları için 7 bin polis görevlendirilmiştir. Bu arada öğrencilerle polisler arasında çatışmalar olmuş, 30 kişi yaralanmış, 50 kişi de tutuklanmıştır.

1 kasım

Meclis açıldı

■ Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu, 1969 genel seçimindeki önceki son dönem çalışmalarına başlamışlardır. Senato'da başkan vekilliklerine AP 'li Mehmet Ünaldı ve Lütfü Topaloğlu ile CHP 'li Sırrı Atalay seçilmişlerdir. Millet Meclisi'nde ise, Anayasa Mahkemesi'nin kararı gereğince başkanlık divanı üyeliklerinin *sayısı, TİP'e de temsil* hakkı tanınmak üzere, 16'ya çıkartılmıştır. Buna göre AP'ye 1 başkan vekili, 1 idareci 6 kâtip, CHP'ye 1 başkan vekili, 1 idareci, 1 kâtip, GP'ye 1 başkan vekili, YTP'ye bir idareci, TİP 'e ve MP'ye de birer kâtip verilecektir. Partiler adaylarını tesbit ettikten sonra Millet Meclisi 6 Kasım'da divan seçimi yapacaktır.

CHP'de dengesizlik

■ CHP Genel Başkanı İnönü'nün Kurultay'daki ve kurultay sonrasındaki bütün çabalarına *rağmen partinin yetkili* organlarında denge kurulamamıştır. İnönü, dünya durumunun karışık olduğunu ileri sürerek parti içinde denge sağlayacak *kişilerin* seçilmesini istemiş, ancak Parti Meclisi'nde Merkez Yönetim Kurulu'na tamamen Ecevit'çiler, meclis grupları yönetim kurullarına ise tamamen Göbekçiler seçilmiştir. Nitekim, Millet Meclisi Grup Başkan vekilliklerini Nihat Erim ile Kemal Satır, yönetim kurulu üyeliklerini de Cengiz Nayman, Sadrettin Çanga, Hüsnü Özkan, Cevdet Aykan, Kudret Bosuter, Arif Hikmet *Onat ve Nuri Kodamanoğlu* kazanmışlardır. Senato Grup Başkan Vekilliklerine ise Hıfzı Oğuz Bekata ile Fikret Gündoğan seçilmişlerdir.

2 kasım

Vietnam hezimeti

■ 5 Ağustos 1964 tarihinden beri Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni ve Hanoi rejimini yıldırmak için Kuzey Vietnam topraklarını devamlı şekilde bombalayan Birleşik Amerika, kahraman Vietnam halkının sarsılmak bilmeyen direnci karşısında pes demek zorunda kalmış ve Başkan Johnson giderayak *televizyonda* yaptığı konuşmada bombardımanları durdurmak emri verdiğini ve Paris'teki barış görüşmelerinde Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi temsilcilerini de muhatap olarak kabul edeceğini açıklamıştır. Başkan Johnson'ın bu kararı bütün dünyada bomba tesiri yapmış ve Uzakdoğu'da barışın sağlanması yolundaki umutları kuvvetlendirmiştir. Johnson'ın kararını yorumlayan Paris'teki Kuzey *Vietnam Sözcüsü*, «Bombardımanların durdurulması, Kuzey Vietnam Silahlı Kuvvetleri ve halkı için büyük bir zafer teşkil *etmektedir*» demiştir. *Hanoi*'de yapılan açıklamaya göre, Johnson'ın kararı sadece bir ilk adım olup, asıl sorun, Güney meselesinin çözümüdür.

Başkan seçimi

■ 6 Kasım'da yapılacak olan Amerika başkanlık seçimleri için anket değerlendirmelerine göre en kuvvetli aday Cumhuriyetçi Nixon iken, Johnson'ın son anda Vietnam bombardımanını durduracağını açıklaması, şans ibresini Demokrat Humphrey'den yana çevirmiştir. Johnson'ın bombardımanı durdurma kararını, Demokrat Parti'ye şans kazandırmak için kasden bugüne kadar beklettiği anlaşılmaktadır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Birlik ve eylem için TiP Kurultayı

ÜST kademeler konuştu, artık söz tabanın... Genel Yönetim Kurulu'nda dört gün süren teorik *tartışmalardan hemen sonra TİP'in Üçüncü Büyük Kurultayı*, Türkiye'nin dört bir yanında sosyalizm ve bağımsızlık savaşı veren emekçi halkın bilinçli temsilcilerini bu cumartesi günü başkentte bir araya getiriyor. TİP Genel Yönetim Kurulu'nda gece yarılarına kadar devam eden ve gazetelere sansasyonel başlıklarla yansıtılan tartışmalar, ne yazık ki, ANT'ın öteki sayfalarında ayrıntılı şekilde okuyacağımız gibi, «bir bardak suda fırtına kopartmak»tan öte gidememiştir. Sağlam bir temele dayanmayan bu teorik tartışmaların yanı sıra, dergimiz sütunlarında yansıtmayı gereksiz bulduğumuz bir takım kişisel çekişmeler ve sataşmalar da maalesef toplantıda ağır basmıştır. Toplantı sonunda bir kısım üyelerin çekimser ve muhalif oylarına karşılık, büyük çoğunluğun kararıyla yayınlanan bildiri de, TİP'in görüşlerine ve genel başkan ile yetkili organlar arasındaki ilişkilere açıklık getirmekten uzak kalmıştır. Bununla beraber, *bu toplantının tek yararlı yanı, TİP'te bir tar*tışma ortamının açılmasını sağlamak ve tam kurultaya giderken üst kademede herhangi bir kopmaya yada bölünmeye meydan vermemek olmuştur.

BU hafta TİP Kurultayı'nda bir araya gelecek olan partinin asıl sahiplerine, gerek teorik, gerekse pratik bakımdan tarihi görevler düşmektedir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, teorik tartışmaların sağlam bir zemin üzerinde cereyan edebilmesi, her şeyden önce partinin sosyalizm konusundaki görüşlerinin kesin şekilde saptanmasıyla mümkündür. Dört beş yıl *öncesinin şartları içinde hazırlanmış olan TİP'in tüzü*ğünde ve programında partinin «sosyalist» olduğuna dair bir kayıt bulunmadığı gibi, sosyalizm anlayışı üzerinde de herhangi bir açıklama yoktur. Bugün TİP bir sosyalist parti olarak kabul edildiğine göre, partinin sosyalizm anlayışının, genel başkanın yada diğer sözcülerin konuşmalarına ve yazılarına göre değil, hattâ merkez yürütme kurulu ve genel yönetim kurulunun dar kadrolu çalışmalarla yapacakları değerlendirmelere göre değil, tüzük ve program maddeleriyle kesin olarak saptanması gerektir. Şüphesiz bu hafta toplanacak olan Kurultay da böyle bir tüzük ve program değişikliğini gerçekleştirecek zamana ve hazırlığa sahip değildir. *Bunun için*, Küçükömer'in *Genel* Yönetim Kurulu'nda yaptığı öneriye uyularak, seçimden sonraki bir kurultayda kesin şekline bağlanmak üzere partinin sosyalizm anlayışının tesbiti görevi bu kurultayda kurulacak geniş kadrolu bir bilim kuruluna verilmelidir.

ÜÇÜNCÜ Büyük Kurultay'ın pratik görevlerinin başında ise, 1969 genel seçimlerine, partinin parlamentodaki sandalye sayısını bakiye oylara ihtiyaç duymadan da artırabilecek, hiç değilse bugünkü seviyesinde tutabilecek şekilde hazırlanmak, bunun için en iyi çalışma yöntemini tesbit etmek ve en dinamik kadroyu seçmek gelmektedir. Bu kadro teşkil edilirken, son teorik ve kişisel tartışmaların yarattığı kırgınlıkların olumsuz etkilerine meydan verilmemeli, partinin seçim döneminde her zamankinden fazla birlik ve beraberliğe *muhtaç olduğu gerçeği mutlaka göz önünde tutulmalı*dır. Seçim döneminde genel başkan değiştirmek gibi kişisel çıkışlar ne kadar sakıncalı ise, bugüne kadar partiye büyük hizmetleri geçen ve bundan sonra da bilgilerinden ve tecrübelerinden geniş ölçüde yararlanılabilecek olan kimselerin sırf genel başkana karşı çıktıkları için kadro dışı bırakılması gayretleri de o kadar hatalıdır. Büyük Kurultay, emekçi sınıfının yan kuvvetleri içinde en dinamik unsuru teşkil eden gençliğin sorunlarına da gerektiği gibi eğilmek, yönetim kadrolarında genç sosyalistlere de yer vermek zorundadır. Artık lâf ve çekişme dönemi kapanmakta, «birlik ve eylem» dönemi başlamaktadır. TİP'in bu kurultayı, Birlik ve Eylem Kurultayı'dır.

● TIP, 13 Şubat 1962'de 12 sendikacı tarafından kurulmuştur. Türkiye'de işçilerin kendilerinin kurduğu ilk ve tek sınıf partisidir.

TİP'İN ÜST KADEMESİ KONUŞTU, ŞİMDİ

1962 Şubat'ında 12 sendikacı tarafından kurulan ve bugün yüzbinlerce emekçinin temsilcisi durumuna gelen Türkiye İşçi Partisi'nin 3. Büyük Kurultayı bu hafta Cumartesi sabahı Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda toplanacaktır.

Parti üst kademelerinde beliren anlaşmazlık dolayısıyla bütün dikkatleri üzerinde toplayan TİP'in tartışmalı genel yönetim kurulu oturumlarından hemen sonra yapılacak olan büyük kongresi, özellikle 1969 seçimleri için partinin tutumunu ve kadrosunu saptamak bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Bilindiği gibi, tafsilatı geçen hafta ANT'ta açıklanan anlaşmazlık dolayısıyla, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, TİP Genel Yönetim Kurulu'nu önceki Cumartesi günü **«Esasları parti program ve tüzüğünde tesbit edilmiş bulunan bağımsız, demokratik Türkiye sosyalizminin emekçi halk kitlelerine açık ve seçik olarak anlatılmasının yollarını görüşüp karara bağlamak»** üzere olağanüstü toplantıya çağırmış bulunuyordu.

Genel Yönetim Kurulu'nun 39 asil ve 17 yedek üyesinin katıldığı toplantıda, Aybar'ın görüşlerine muhalefet eden 5 Merkez Yürütme Kurulu Üyesi'nin genel başkanın görüşlerinin partiyi bağlamayacağı yolundaki önergeleri görüşme konusu olmuş ve bu önerge münasebetiyle partinin üst kademelerindeki görüş ayrılıkları dört gün süre ile enine boyuna tartışılmıştır.

İlk konuşmayı yapan Aybar, Çek Olayları dolayısıyla Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasında bir anlaşmazlık belirdiğini bildirdikten sonra, bu olaylardan hemen sonra Anadolu Ajansı'nın kendisinden bir demeç istediğini, o sırada, Şaban Erik hariç, üyelerin hepsinin çeşitli nedenlerle Ankara dışında bulunmaları dolayısıyla Merkez Yürütme Kurulu'nu toplayamadığını ve ajansa kendi başına demeç vermek zorunda kaldığını, açıkladığı görüşlerin daha sonra gerek Behice Boran, gerekse Çetin Altan'ın gazetelerde yazdıkları yazılarda da paylaşıldığını, meselenin neden sonra Genel Yönetim Kurulu'na getirildiğini belirterek, **«Ne yazık ki, konuşmalarım tahrif edilmiş, hiç ümit etmediğimiz arkadaşlarımız da buna katılmıştır»** demiş ve İzmir İl Kongresi'ndeki konuşması çerçevesinde sosyalizm, bağımsızlık ve özgürlük üzerine görüşlerini açıklamıştır.

Bunun üzerine beşli önerge sahiplerine söz verilmiş ve ilk olarak Prof. Sadun Aren konuşarak Genel Başkanın **«entellektüel fantezi»** peşinde koştuğunu, sosyalizmden ayrıldığını ileri sürmüştür. Aren, eleştirilerini özellikle dört noktada toplamıştır:

Önerge sahibi Beşler konuşuyor

«1. Aybar sosyalizmde çeşitliliği ileri sürmektedir. Öz ve biçim farklı olursa sosyalizm diye bir şey kalmaz.

2. Genel Başkan bilime karşı çıkmaktadır. Bilime karşı çıkmanın eylem içindeki insanlara güç vereceğini sanmak yanlıştır.

3. Genel Başkanın kitap çevirileri konusunda yaptığı tavsiyeler, eylem içinde kuşkular yaratmaktadır.

4. Genel Başkan parti içinde kişisel yönetim kurmuştur.»

Daha sonra konuşan Genel Sekreter Nihat Sargın da, Genel Başkanın **«hürriyetçilik»** anlayışının tüzükle çelişme halinde olduğunu ileri sürmüş, Genel Başkanın tutumu yüzünden partide disiplin sağlanamadığını söylemiştir.

Başka ülkelerin sosyalist rejimlerini tartışma konusu yapmaya Türkiye'nin ortamının uygun olmadığını, bu itibarla Aybar'ın bu şekilde değerlendirmelere girmekle hata yaptığını belirten Minnettullah Haydaroğlu'ndan sonra Beşler'in tek sendikacı mensubu Şaban Erik konuşmuş, Aybar'ın partide kişisel yönetim kurduğunu ve **«hürriyetçi sosyalizm»** adı altında yeni bir sosyalizm tanımı getirmek suretiyle sosyalizmden uzaklaştığını belirterek **«Sosyalizmi kurmak için sıkıntılara katlanmak hürriyetsizlik mi-dir?»** diye sormuştur.

Merkez Yürütme Kurulu Yedek Üyesi ve Adana Milletvekili Ali Karcı da Aybar'ın konuşmalarına karşı çıkmış ve **«Hürriyet için savaş soyut bir laftır. Meseleyi sınıfsal açıdan koymak gerektir. Genel Başkan yaptığı konuşma ile sağa açılmıştır. CHP sola geliyor, biz de sağa... Bir yerde birleşeceğiz»** demiştir.

Aybar'a karşı çıkanlar içinde en uzun ve detaylı konuşmayı Behice Boran yapmış ve özetle şöyle demiştir:

«Aybar bilimsellikten ve toplumsal gelişmeleri sınıf açısından değerlendirmekten vazgeçmiş, böylece partiyi güç duruma düşürmüştür. Partide kişisel yönetim kurmuştur. Hürriyet meselesini soyut olarak koymaktadır. Esas ağırlığı tek tek fertlere vermektedir. Özgürlüğü sınıf açısından koymak lazımdır. İnsanlık tarihi, özgürlük mücadeleleri değil, sınıf mücadeleleri tarihidir. Aybar toplum olaylarının bilimi olmadığını söylemektedir. Bilim olup olmadığı tartışılmaz.

Sosyalizm hem tektir, hem çeşitlidir. Birinin üzerine fazla basılırsa bilimsel sosyalizmden ayrılınır. Öz ve biçim değişirse, sosyalizm kalmaz.

Yeni görüşlerin parti kurullarında tartışılması gerekir. Aybar sloganlara meraklıdır. Sihirli sloganlarla her şeyi çözeceğini sanmaktadır. Bu idealizme kaçan bir görüştür. Teşkilata önem vermedik. Romantik sosyalizme geldik. Aydınlar ve kadro da önemlidir. Kadro memnun olmazsa, teşkilat ta işlemez...»

Genel Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Selik de, Aybar'ın yabancılaşma konusundaki görüşlerini eleştirmiş, **«Yabancılaşmaktan kurtulma, ancak her türlü maddi hayat kaygılarından kurtulmakla mümkündür. Bizim meselemiz bu değildir. Aybar, işçi sınıfına dışarıdan bilinç verilmesine de karşı çıkmaktadır. Bilinç vermek bizim görevimizdir. Bilinçli insanların sayısını artırmak lazımdır. Hürriyetçi ve hürriyetçi olmayan sosyalizm şeklindeki ayrımlar yanlıştır»** demiş, Aybar'ın üyelere tercümeler tavsiyesine de karşı çıkarak somut gerçeklere inilmesini ve ideolojik eğitim yapılmasını istemiştir.

İki bilim adamı konuşuyor

Genel Yönetim Kurulu'nun gece yarılarına kadar süren toplantılarında hemen her üye anlaşmazlık konuları üzerinde konuşmuştur.

Bu arada iki bilim adamının, Murat Sarıca ve İdris Küçükömer'in konuşmaları, parti üst kademesinin saplandığı çıkmazdan kurtulması için olumlu öneriler getirmiştir.

Sarıca yaptığı konuşmada, bir tartışma ortamının yaratılmasının partinin geleceği bakımından yararlı olduğunu, fakat bunun partiyi bölünmeye götürmemesi gerektiğini, onun için beşli önergenin veriliş biçimini tasvip etmediğini bildirmiş, bu arada taraflar arasında ortak noktaların bulunduğunu belirterek Aybar'ın İzmir konuşmasıyla, Çek olayları sırasında Boran'ın Milliyet'e yazdığı yazıyı beraber okumuştur. Sarıca, Aybar'ın son konuşmalarının özellikle aydınlar ve gençlik arasında gerçekten kuşkular uyandırdığını, özgürlük meselesini dış politika meseleleriyle birlikte koymanın bu karışıklığa yol açtığını belirtmiş; Türkiye'de bürokrasinin oynadığı rol göz önünde bulundurulduğu takdirde, hele onun son zamanlarda sosyalizme de el atması karşısında, emekçi halka dayanan bir partinin demokratik parti olması gerekeceğini, «hürriyet» kavramından da somut hürriyetlerin anlaşılması lazım geldiğini, bilimsel metod ile o metodla varılan sonuçların aynı değerde olamayacağını, sonuçlardan yararlanılabileceğini, fakat bilimsel metottan ayrılmanın asla söz konusu olamayacağını söylemiştir.

İdris Küçükömer ise, iki tarafın da haklı yada haksız yanları bulunduğunu, ayrıca bunu söyleyenlerin de haklı yada haksız duruma düşebileceğini belirttikten sonra özetle şöyle demiştir: **«Binaenaleyh, böyle bir durumda partinin görüşünün, tüzük ve programının çok belirli hale getirilmesi gerektir. Mevcut tüzük ve program şartlandırılmış bir bir durumda yapılmıştır. İçinde sosyalizm ve diyalektik sözcükleri yoktur. Şu halde, partinin görüşünün saptanması için, bu görüşün saptanmasının usulünü ortaya koymak lazımdır. Yani birinci mesele, Genel Başkanın görüşlerinin partiyi bağlayıp bağlamadığı meselesi değil, usul meselesidir. Değişik görüşlerin bulunduğu bir yerde bu görüşlerin sentezi yapılmadan Aybar haklıdır yada haksızdır, denemez. Ancak, 10 günlük süresi kalmış geçici bir genel yönetim kurulu da bu sentezi yapamaz. Bu mesele daha geniş gruplarda daha geniş bir zaman içinde tartışılıp sonuca bağlanabilir. Partinin görüşlerinin saptanması için bir komisyon seçilmeli ve bu komisyonun getireceği teklif Kurultayda tartışılıp kesin hale getirilmelidir. Ancak seçim yılında böyle bir tesbit yapılması sakıncalı olacağı için görüşleri kesin karara bağlama yetkisi, seçimlerden sonra toplanacak bir kurultaya verilmelidir.»**

Küçükömer'in teklifi toplantıda çok olumlu bir hava yaratmışsa da, karşılıklı sataşmalar nedeniyle tartışmalar son güne kadar sonuç verici olmayan bir yönde sürüp gitmiştir. Son gün önerge sahiplerinin her birine yarımşar saat daha konuşma hakkı verilmiş ve hepsi de, daha önceki konuşmalarındaki eleştirilerini tekrarlamışlardır.

Genel Başkan kendisini savunuyor

Bunun üzerine Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, kendisine yöneltilen suçlamaları cevaplamak üzere altı saatlik bir konuşma yapmıştır. En fazla kendisinin bilimsellikten ayrıldığı ve sosyalist olmadığı ithamı üzerinde duran Aybar, çeşitli sosyalist yazarlardan pasajlar okuyarak görüşlerini açıklamıştır. Sosyalizmin çekirdeğini ve özünü meydana getiren üretim ilişkileri konusunda hiçbir zaman yanlış anlamaya meydan verecek bir söz söylemediğini, ne var ki sosyalizme geçişin ülkeden ülkeye farklı biçimler gösterdiğini, bu farkı, milli özelliklerin, üst yapı kurumlarının, sınıflar

Aradan geçen yedi yılda TİP işçisiyle, köylüsüyle, esnafıyla, memuruyla, aydınıyla, genciyle tüm emekçi halka mal olmuştur.

SÖZ TABANIN !

…rası ilişkilerin meydana getirdiğini belirtmiş. Türkiye sosyalizminin ancak bu özelliklerin üzerinde durularak kurulabileceğini açıklamıştır. Ayrıca, Türk tarihinde önemli bir yeri olan bürokrasinin tutumunun Türkiye'nin başta gelen özelliklerinden biri olduğunu da sözlerine ilâve etmiştir.

Bilimsel metoda bağlı olduğunu, gerçeğe en yakın sonuçların ancak bu metodla elde edilebileceğine inandığını belirten Aybar, bütün gerçeklerin tam olarak kavranamayacağını söylemenin bilimsel metodu inkâr etmek demek olmadığını geniş örneklerle açıklamaya çalışmıştır.

Öte yandan, meseleyi her zaman sınıf açısından koyduğunu, konuşmalarının bir bütün olduğunu, yaptığı konuşmaların orasından burasından pasajlar naklederek konuşmalarını tahrif etmenin çok yanlış bir tutum olduğunu, hürriyetlerden somut hürriyetleri kasdettiğini, bunun sömürüye hürriyet tanınacağı anlamına asla gelmediğini belirten Aybar, kitap meselesine de değinmiş, kendisinin akademik bir çevreden geldiğini, kitaba son derece saygılı olduğunu, fakat insan kafasına saygısının daha büyük olduğunu, meselelere de çözümü bu kafaların getireceğini söylemiş, özellikle aydınların ve gençliğin dinleyici olarak bulunduğu yerlerde, çok yönlü okumanın meselelerin daha iyi kavranmasında yararlı olacağını, böylelikle geniş görüşlü kafalar yaratılacağını söylediğini, bunu istemenin ve tavsiye etmenin asla sosyalizmden ayrılmak demek olmadığını söylemiştir.

Aybar, **«işçi sınıfına bilinç dışarıdan gelir»** tezini inkâr ettiği iddialarına da cevap vererek meseleyi iki yönlü olarak incelemek gerektiğini belirtmiş, bir yandan emek-sermaye çelişisi, yani gerekirci kanunlar işçi sınıfını bilinçlendirirken, bu süreci mutlaka hızlandırmak gerektiğini, fakat bunun asla işçi sınıfının dışında profesyonel bir partiye yol açmaması lâzım geldiğini, TİP'in bünyesinin buna elverişli olmadığını sözlerine eklemiştir.

Aybar, konuşmasının sonunda, Prof. Aren'in genel başkanın kurultayda değiştirilmesi için şimdiden faaliyete geçilmesini sağlamak üzere Sivas İl Sekreteri'ne yazdığı bir mektubu genel yönetim kuruluna açıklamış ve uğradığı ağır saldırılar karşısında «aldığı emaneti» genel yönetim kuruluna teslim ettiğini bildirmiştir.

Aybar'ın genel başkanlıktan çekileceğini açıklaması üzerine toplantının havası elektriklenmiş, bu arada Genel Sekreter Rıza Kuas da görevinden çekildiğini bildirmiştir. Bu durum karşısında başkanlık divanına geçen Merkez Yürütme Kurulu Üyesi İbrahim Çetkin havaya hâkim olmağa çalışmıştır.

Genel Başkanın odasına çekilmesi karşısında Şaban Erik, **«Genel Başkan istifayı bir tehdit ve baskı aracı olarak kullanmaktadır. Gerekirse ben de istifa ederim»** demiştir.

... Ve Kurul Aybar'ı destekliyor

Genel Yönetim Kurulu çalışmalarının tam bir çıkmaza girdiği gecenin 1.30'unda Aybar'ı istifadan vazgeçirmek üzere kendisine güvenoyu niteliğinde bir bildiri yayınlanması için 21 imzalı bir önerge verilmiştir. Konuşmalarıyla Aybar'a karşı olduklarını gösteren üyeler başlangıçta önergeyi desteklemeye yanaşmamışlardır. Önergenin kabul edilmesi için üçte iki çoğunluk sağlanması zorunluğu karşısında bir kısım üyeler Beşlerle temas kurmuşlar ve «partinin bölünmemesi» için böyle bir bildirinin yayınlanmasına kendilerini ikna etmeye çalışmışlardır. Bu arada Behice Boran'ın genel başkanlık odasında Aybar ile bir süre görüşmesi sağlanmış ve bu görüşmeden sonra Boran **«Beş kişinin de hiç hatta birleşmesi söz konusu değildir. Nitekim, Sadun Aren, ortaya çıkan belge ile de sabit olduğu gibi, kurulunuzun kararından önce, genel başkana kongrede oy verilmemesi için çalışmalara girişmiştir. Bu beni katiyen bağlamaz. Ayrıca, genel başkanın geniş izahatından sonra temel noktalarda bir ayrılığımız söz konusu değildir. Aybar'ı destekliyorum. Beraber çalışmamamız için bir sebep yoktur»** demiştir.

Bunun üzerine hava yatışmış ve böyle bir bildirinin yayınlanıp yayınlanmaması konusunda oylamaya gidilmiştir. Önergeye Behice Boran ve Nihat Sargın da dahil 29 kişi lehte oy vererek üçte iki çoğunluğu sağlamış, Sadun Aren, Mehmet Selik ve Minnetullah Haydaroğlu çekimser kalmış, Şinasi Yeldan, Cemal Kıral, Şaban Erik, Yılmaz Yazoğlu ve Hayrettin Abacı muhalif oy vermişlerdir. Hayrettin Abacı, Aybar için böyle bir güven oylamasını gerekli görmediği gerekçesiyle muhalefet etmiştir.

Bundan sonra Murat Sarıca, Behice Boran, Yaşar Kemal, Kemal Sülker, Yahya Kanbolat ve Suat Aksoy'un hazırladıkları bir bildiri ile Genel Yönetim Kurulu, **«Aybar'ın bugüne kadar yaptığı konuşmaların parti tüzük ve programı ile büyük kongre kararlarına ve TİP'in benimsediği genel sosyalist ilkeler çerçevesinde memleketimizin tarihsel ve milli özelliklerine uygun sosyalizm anlayışı doğrultusunda bugüne kadar yaptığı başarılı mücadeleyi takdirle karşıladığını, bundan böyle de aynı cesaret ve inançla aynı amaçları gerçekleştirmeye bütün gücü ile çalışacağına güvendiğini, Çekoslovakya'nın işgalini kınayan genel başkanın demeç ve bildirileriyle beraberliğini ve bu konuda hiçbir görüş ayrılığı olmadığını»** kamuoyuna açıklamıştır.

Sadun Aren ve arkadaşları ise, toplantıdan sonra, parti disiplini içinde ve partinin yetkili organlarında Aybar'ı eleştirmeye devam edeceklerini ve büyük kongrede de kendi görüşlerini savunacaklarını söylemişlerdir.

Şimdi söz Kurultay'ındır, ve herhalde TİP'in tabanından gelen delegeler, üst kademedeki bu kısır tartışmaların dışında, sosyalist hareketi 1969 seçimlerinde başarılı kılacak eylemleri saptayacak ve partinin temel görüşlerini tesbit için, genel yönetim kurulu toplantısında bir bilim adamının getirdiği öneriyi de dikkate alarak en gerçekçi formülü bulacaktır.

ELBİRLİĞİ

Yaşar KEMAL

Türkiye'de gerici hareket gün geçtikçe, Amerikanın ve komprador burjuvasının büyük gayretleriyle hızla geliştiriliyor. *Gerici hareketin gözlerini kan bürümüş* militanları bir halk ayaklanması bekliyorlar. Hazırlıyorlar demek daha doğru olur. Türkiyede gericilerle, sömürücülerle, ilericiler arasında büyük bir meydan muharebesi veriliyor. Bu meydan muharebesinde bir milletin bütün hayatı olan ilericiler, komprador, ağa, softa, tefeci dörtlüsüne yenilirse Türkiye her şeyiyle, kültürü, dili, diniyle ortadan kalkacaktır. Dememo ki, Türkiye bugünlerde bütün tarihinin en belâlı bir çağını yaşıyor. Bugünleri çok iyi değerlendirmemiz gerekiyor. Ağa, komprador, softa, tefeci dörtlüsünün gücü gün geçtikçe daha da gelişiyor. Bu güç gittikçe sıkı bir şekilde memlekette örgütleniyor. Örgütleyen Amerikadır. Bu örgütlenmeye iktidar elinden gelen her yardımı yapıyor. Camilerde her gün kan kokan vaazlar veren ve devletten maaş alan sözüm ona din adamlarını iktidar var gücüyle destekliyor.

Türkiyedeki ileri güçlerse, buna karşı, çok dağınık. İlerici güçler düşman parçalara, bölüklere ayrılmış. Ortada en büyük ileri güç olarak Türkiye İşçi Partisi var. Bu partiyi gericiler ve iktidar büyük bir ateş çemberine almışlar. Bu partinin üyeleri büyük bir zulüm altında inletiliyor. Hapsediliyor, işsiz bırakılıyor, süründürülüyor, manevi baskılar altına alınıyor. İktidar ve komprador bölüğü bu partiyi yok etmeyi birinci amaç olarak göze almışlardır. Türkiye İşçi Partililer bu zulümlere karşı dayatıyorlar, sonuna kadar dayatacaklar, güçleneceklerdir. Sekiz yıllık inanılmaz kamprador, ağa, softa zulmü partinin halk kütlelerine varma gücünü kıramadı, *aksine kamçıladı*.

Türkiye İşçi Partisi emekçilerin tek umududur. Bu partinin şimdiye kadar verdiği savaş çok etkili ve başarılı olmuştur. Bunun böyle olmadığını söyleyecek dostlar da vardır. Kaldı ki, söylüyorlar da. Ama Türkiye koşullarını bilenler, bilirler ki Türkiye İşçi partisinin bunca zulüm karşısında, bunca imkânsızlıklar içinde vardığı yer hiç de küçümsenecek bir yer değildir.

Bir parti kendi gerçeğine sağlıklı bir yolla, arayarak varmazsa başarıya ulaşamaz. Bir memleket sizin deney tahtanız *değildir, denebilir.* Aramak, bulmak, sonra uygulamak, bir memleketi deney tahtası yapmak demek değildir. Kendini aramadan gerçeğine varamazsın. Bir takım basmakalıp düşüncelerle de kendi gerçeğine varamazsın. Sınırlı bir kafa sosyalist bir kafa değildir. Sosyalist bir kafa inanmıştır ama dogmayı kabul edemez. İnanmak başka, dogma başkadır. Dogma inanç değildir. Bu her ikisinin karıştırılması insanlığa çoğa mal olmuştur.

Türkiye İşçi Partisi'ne saldırmadan önce onun davranışları üstünde çok derinlemesine düşünmek gerek. Türkiye İşçi Partisi'nin davranışlarını ne bir kişi, ne de bir çok kişiler tayin eder. Bu davranışları partiye inanmış Türk emekçileri ve onların faydaları belirler. Bugünkü Türkiye İşçi Partisinin yöntemlerini, davranışlarını Türkiye'nin gerçekleri doğurmuştur. Bir partiyi, özellikle sosyalist bir partiyi gerçekler yuğura yuğura büyütür, geliştirir. Bir sosyalist parti bir memlekette başarılı olmuşsa, o partinin yolunu mutlaka o memleketin gerçekleri çizmiştir.

Türkiye İşçi Partisi yolunda ilerlerken ileri geri söz etmek, onun tekerine çomak sokmak, bir ilerici, yada bir ilerici geçinen insan için akıl kârı değildir. Türkiye *İşçi Partisi'nin bazı davranışlarını* beğenmemek, onu parçalamak, yıkmak değildir. Türkiye'nin gerçeklerinden doğmuş bir partiyi bir takım dogmalar adına yıpratmak, hele hiç akıl kârı değildir. Eleştirmek ne güzel, parçalamak, yıpratmak çok kötü...

Benim diyeceğim biraz insaflı olmak, birazıcık düşünmek, Türkiyenin gerçeklerine bakmak, bir de partinin tutumuna bakmak... Uygunsuzluk bulunca yüklenmek, varım ona... Faydalı eleştiri işte bu... Dedikodu, yıpratma... Bindiği dalı kesmek ahmaklıkların en beteridir.

İyi niyetliler, elbirliğiyle Türkiye'nin gerçekleri üstüne yürüyelim. Bir memleket kendi gerçeklerinin partisini oluştururken onunla birlik olalım, ona yardım edelim. İyi iş budur, laf ebeliği değil.

CASUSLUK OLAYLARI NATO'YU SARSIYOR

AMİRAL LÜDKE
— Esrarengiz intihar —

Selma ASHWORTH

Londra, 24 Ekim 1968

12 Eylül'de Brüksel'deki ofisinde gizli evrakların fotoğrafını çekerken yakalanan Nahit İmre, tutuklandığının dokuzuncu günü Ankara'ya getirilmiş ve MİT tarafından sorgusuna başlanmıştı. Sorguya çekilmesi hâlâ devam etmektedir.

Brüksel'deki NATO Genel Karargâhı Merkez Teşkilatı'nda Sinyor Brosio'nun mali müşaviri iken tutuklanan 50 yaşındaki *Nahit İmre'nin* NATO ile ilgili çok önemli sırları Rusya'ya verdiği anlaşılmaktadır. Hattâ, 21 Ağustos Çekoslovakya olaylarının, Nahit İmre'nin Ruslara verdiği bilgiyi takiben patlak verdiği bir gerçektir.

Nahit İmre tutuklanmadan bir ay önce Türkiye'ye gelmiş ve sonra Yugoslavya'nın Bulgar sınırı bölgesini gezmişti.

Nahit İmre olayının ortaya çıkmasından sonra Batı Alman *Savunma Bakanlığında*, Batı Alman Gizli Teşkilatı'nda bazı yüksek rütbeli Alman subaylarının intihar etmesi veya ölü *bulunması ilgi çekicidir.*

8 Ekim'de Alman Gizli Teşkilâtı İkinci Müdürü Tuğgeneral Horst Wendtland, Münich yakınlarındaki BND'nin (Gizli Teşkilât) karargâhında ölü bulunmuştur. Bavyera polis şefi Herr Hans Schneider: **«Tuğgeneral Wendtland'in intihar ettiğinde şüphemiz yok.»** demektedir. Söylentilere göre Wendtland 18 aydan beri sinir hastalığı tedavisi görmekteymiş.

Fakat aynı gün, *bundan bir* ay öncesine kadar NATO Merkezi Casteau'da Deniz Kuvvetleri Strateji kısmında ikinci mü*dür olarak çalışmış* Tuğamiral Hermann Lüdke'nin Bonn yakınlarında, Eiffel ormanında cesedinin bulunması, NATO ileri gelenlerini kara düşüncelere boğmuştur. Hermann Lüdke, ormanda avlanmaya çıkmıştı. Cesedi ve tüfeği otomobilinin yanındaydı.

Öğrendiğimize göre Amiral Lüdke, emekliye ayrılmadan bir ay önce, Bonn'da bir fotoğrafçı dükkânına, içinde gizli evrak bulunan bir film bırakmış ve develope edilmesini *istemiştir*. Bu yüzden Bonn Savcısı, amiral hakkında soruşturma açmıştı.

Batı Almanya Ekonomi Bakanlığı'nda gizli bazı çalışmalarla görevli memurlardan Hans Schenk de aynı hafta içinde intihar etmiştir.

Bonn Baş Savcısı, **«Bu 3 ölüm olayının aralarında veya ayrı ayrı Nahit İmre'nin casusluğu ile bir ilgisi yoktur.»** diye ısrar *ettiği* sıralarda, *18 Ekim'de* 54 yaşındaki Kurmay Albay Johannes Grim, Bonn Savunma Bakanlığı binasındaki ofisinde kendini vurmuş ve kaldırıldığı hastanede ölmüştür.

Yeni aldığımız bir habere göre de, Alman Savunma Bakanlığında gizli dokümanların kayıtlarıyla görevli memurlardan Gerhard *Böhm*, 21 Ekim'den beri kayıplara karışmıştır.

İçinde yaşadığımız devir, soğuk harp devri! Para için casusluk yapıldığı zamanlar çok geride kalmıştır. Son yılların olayları, insanların ideolojik inançları uğrunda casusluk ettiklerini saptamıştır. İşte Krüger'ler, işte George Blake, işte Kim Philby!..

Yüksek rütbeli batılı Alman subaylarının para için casusluk edeceklerine inanmıyoruz. Nazi Almanyasını yaşamış olan bu *adamlar, muhakkak ki, kafala*rında bazı kıyaslamalar yapmışlar ve Batı'nın bugünkü halini pek aydınlık görmemişler*dir.*

Olayların daha çok şeylere gebe bulunduğu muhakkaktır.

Londra, 26 Ekim 1968

Batı Almanya'da son bir kaç *ay içinde yakalanan casusların*, intihar eden ve kayıplara karışan yüksek rütbeli subay ve memurların kabarık sayısı karşısında, gerek Batı Alman Savunma Bakanlığı, gerekse NATO Merkezi panik içindedirler.

Bugün öğrendiğimize göre, General Albert Schnez'in Ordu Genel Karargâhında, planlama ve manevralar kısmında çalışan bir kadın memur, Doğu Almanya için casusluk etmek suçuyla tutuklanmıştır. Haber, Savunma Bakanlığı tarafından da doğrulanmıştır. Geçenlerde, Batı Alman gizli polisi tarafından yakalanmak üzere iken Doğuya kaçmayı başaran 6 Doğu Alman ile işbirliği ettiği söylenen bu kadın memur, bir süredir Batı Alman ordusu karşı casusluk servisi MAD tarafından şüphe ile izlenmekte idiyse de elinden NATO ile ilgili çok gizli belgelerin geçtiği açıklanmaktadır.

Gene bugün, Bonn Hükümeti sözcüsü, Batı Alman Danışma Bürosu'nda memur iken 16 Ekim'de intihar etmiş olan 53 yaşındaki Edeltraud Grapentin'in Doğu Almanya hesabına casusluk ettiğini bildirmiştir.

Bundan bir yıl önce Tuna nehri boyunda Nueburg'da Batı Alman 74'cü bombardıman hava filosunun bulunduğu alandan kaybolan ve NATO kuvvetlerinin hemen hepsinin kullandığı gizli füze ile ilgili olarak eski pilotlardan Wolf - Diethard Knoppe'yi polis dün tevkif etmiştir.

Diğer taraftan 21 Ekim'den beri kayıp olan Savunma Bakanlığı gizli belgeler kayıt memuru 61 yaşındaki Herr Gerhard Böhm hâlâ bulunamamıştır. Herr Böhm kayıplara karışmadan az önce sekreterine telefon etmiş ve doktoruna gideceğini söylemişti. 23 Ekim'de Böhm'ün paltosu ile çantası Ren Nehri köprülerinden biri üzerinde bulunmuştur.

Durumun ciddiyetini anlayabilmek için, geçmiş olaylara bir kere daha göz atalım.

12. Eylül : NATO'da Nahit İmre tutuklanıyor.

15. Eylül : Nükleer eksperi 33 yaşındaki Harald Gottfried, Doğu Almanya hesabına casusluk etmek suçu ile tutuklanıyor. Evinde gizli kodlar, alıcı, verici radyo ve 800 gizli belgenin fotoğrafı bulunmuştur.

8. Ekim : Batı Alman Gizli teşkilatı ikinci müdürü General Horst Wendland intihar ediyor.

8. Ekim : NATO Merkezi Deniz Kuvvetleri savunması planlama kısmı 2. müdürü, emekliye ayrıldıktan bir ay sonra ölü bulunuyor. Hakkında casusluk etme şüphesiyle tahkikat açılmıştı.

14. Ekim : Batı Alman Ekonomi Bakanlığının dış işleri departmanında görevli yüksek memurlardan Hans-Heinrich Schenk intihar ediyor.

16. Ekim : Batı Almanya Danışma Bürosu memurlarından Edeltraud Grapentin, casuslukla itham ediliyor ve intihar ediyor.

18. Ekim : Kurmay Albay Johannes Grimm, Batı Alman Savunma Bakanlığı binasında kendini vuruyor.

25. Ekim : Eski pilotlardan Wolf - Diethard Knoppe, hava alanından kaybolan füze'nin çalınmasıyla ilgili olarak tutuklanmıştır.

26. Ekim : Batı Alman Ordusu Karargâhında çalışan bir kadın memur casusluk suçuyla tutuklanmıştır.

Tutuklanma, kayıp ve intihar olaylarının burada biteceğini hiç sanmıyoruz. Öyle anlaşılıyor ki, Batı Almanya'nın Savunma Bakanlığı ve ordu dahil, çeşitli Bakanlıkların ve askeri birliklerin yapısında hoşnutsuzluk hattâ husumet vardır.

Batı Almanya'da ve NATO'nun yapısında çok sıkı ve ağır tedbirlerin alınacağında hiç şüphe yok. Fakat şiddet ve baskı *daima hoşnutsuzluk ve hırs* uyandırır... Herhalde Batı bir çıkmaza girmek üzeredir.

Üniversitenin açılışında sağcılar hadise çıkardılar

1 Kasım 1968 günü İstanbul Üniversitesi'nin törensiz *açılışında hadiseler olmuş ve öğrenciler bir saat* süreyle üniversite bahçesinde taşlar ve sopalarla kavga etmişlerdir. Kavgalara Rektörlüğün açılış toplantısını yapmayacağını bildirmesi üzerine Üniversite Atatürk Anıtı önünde Milli Türk Talebe Birliğinin yapmak istediği tören sebep olmuştur.

M.T.T.B. dağıttığı çağrılarla 1 - Kasım - 1968 günü saat 9.30'da üniversite bahçesinde tören yapacağını bildir*miş, devrimci öğrenciler bunun üzerine rektörlüğe* başvurarak, bu toplantının engellenmesini istemişlerdir. Rektörlükten kesin cevap alamıyan öğrenciler saat 8'den itibaren yaptıkları çeşitli anonslarla öğrenciden kopuk M.T.T.B. 'nin 9.30 'daki *toplantılarını yaptırmama sebeplerini* açıklamışlardır.

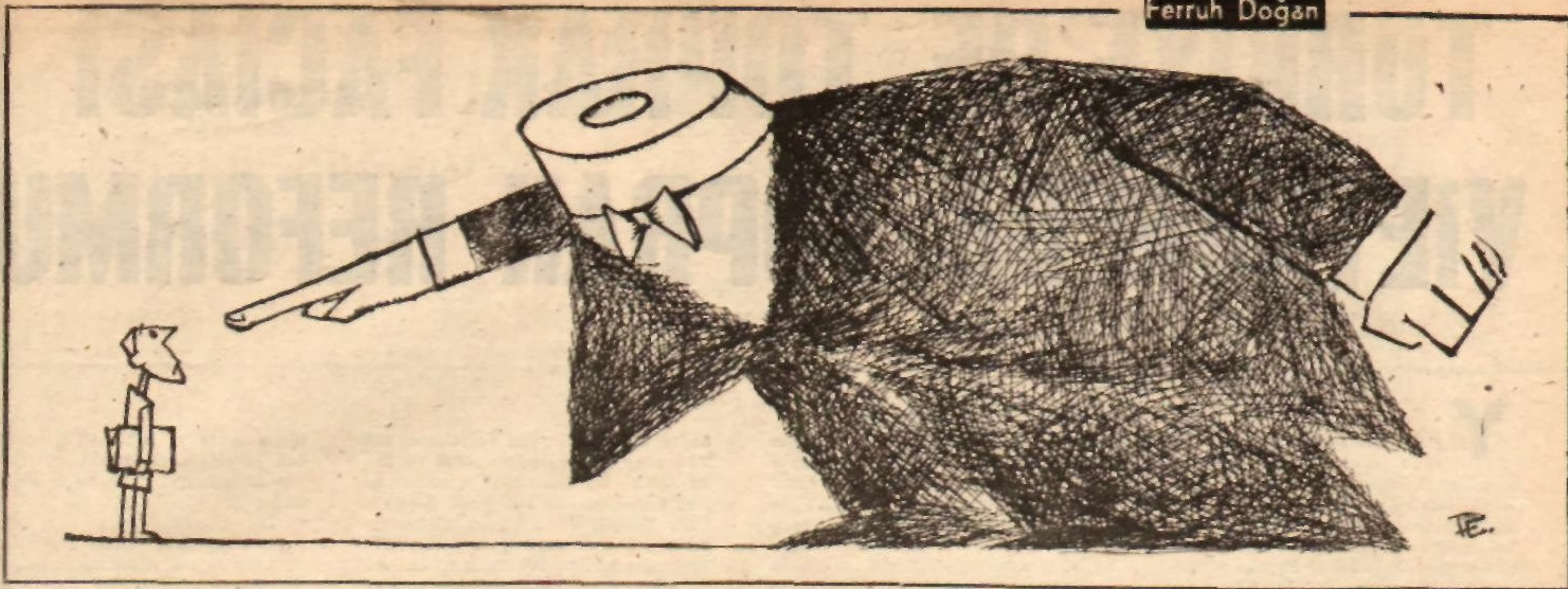
Saat 9.30 da anıt çevresinde biriken öğrenciler yakalarında rozetini taşıdıkları kardeşleri Vedat Demircioğlu'na saygı duruşu *yapmışlar* ve İstiklâl Marşı söylemişlerdir. Daha sonra öğrenciler adına konuşan dört temsilci M.T.T.B. 'yi yererek iktidar uydusu politikasına çatmışlardır. Konuşmalar sonunda öğrenciler, **«M.T.T.B. nin tören saatinin geçtiğini»** ileri sürerek dağılmağa başlamışlardır.

Saat 10.30'da üniversiteye gelen M.T.T.B. yöneticileri, devrimci öğrenciler arasından temsilciler isteyerek amaç*larının sadece Atatürk Anıtına çelenk koymak olduğunu* belirtip izin istemişlerdir. Bu istek devrimci öğrenciler tarafından kabul edilmiştir. Çelenk koymağa gelen M.T.T.B. 'liler taş ve sopalarla çevrede bulunan bütün öğrencilere saldırmışlar, böylece taşlaşma olayı ve kavgalar başlamıştır. Bu arada M.T.T.B. 'liler tören yapmak istemişlerse de bunu başaramamışlardır. Etraftan taş yağmuruna tutulan M.T.T.B. taraftarları ve onlarla birlikte gelmiş olan İmam Hatip Okulu öğrencileri bir süre sonra anıtın çevresini boşaltmak zorunda kalmışlardır. Daha sonra M.T.T.B. li öğrenciler amonyak bombalarıyla yeni bir hücuma geçerek anıta kadar ilerlemişlerse de bir süre sonra yeniden geri çekilmişlerdir.

Saat 11.30'da taşlaşma durmuş ve devrimci öğrenciler anıtın etrafını yavaş yavaş terketmişlerdir.

Aynı gün saat 14 'de Fikir Kulüpleri Federasyonu Üniversitenin açılışı ve Vedat Demircioğlunu anmak için Aksaray Küçük Opera Tiyatrosu'nda bir toplantı yapmışlardır. Bine yakın öğrencinin izlediği toplantıya düşünürler ve devrimci öğrenci kuruluşları başkanları konuşmacı olarak katılmışlardır.

Üniversitenin açılışıyla birlikte başlıyan bu olaylar işgal ve boykot olayları sırasında itibarlarını kaybeden kuruluşların saldırganlıklarla yeniden öğrenciler adına söz sahibi olmak isteklerini belirtmesi bakımından önem taşımaktadır. Devrimci öğrencilerin, kendilerini temsil etmeyen iktidar uydusu kuruluşlar karşısında daha önce de ortaya koyduğumuz gibi hemen örgütlenmeleri gerekir. Aksi halde üniversite içinde hiçbir güçleri olmıyan bu kuruluşlar, dışarıya karşı öğrencileri temsil etme iddialarını sürdüreceklerdir.

Yüksek öğrenimin çıkmazı ...

Osman S. AROLAT

5 Temmuz 1968 günü merkezi sistemli üniversiteler giriş sınavına 51.000 öğrenci girmiş, dört saat yirmi dakika süren testlerle durumları saptanan bu öğrencilerden yaklaşık olarak yüzde 20'si üniversiteye kabul edilmiştir. Böylece 11.000 kişilik kontenjanın tüme yakını dolmuştur. Bu sistem dışında kalan devlet üniversitelerinin diğer bölümleri *ve yüksek okullar, teknik üniversite ve teknik okul*larda ise bu miktar toplam olarak 10.000'e ulaşmaktadır.

Bu durumda bu yıl üniversite sınavına giren 51.000 öğrenciden 30.000'i açıkta kalmıştır. Açıkta kalan öğrenciler ise ya yüksek öğrenim yapamamakta, yada özel yüksek okullara girmek zorunda kalmaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri özel okulların öğrenci kontenjanını 23.000 kişi olarak açıklamışlardır. Bu da göstermektedir ki, özel yüksek okulların kontenjanı, devlet üniversitelerininkinden daha fazladır. Merkezi sistemde öğrencilerden bir kısmının da sırf bölüm değiştirmek üzere sınava girdiklerini söyleyen yetkililer, bu şekilde açıkta öğrenci kalmıyacağını ileri sürmüşlerdir. Oysa üniversite öğreniminin başladığı şu günlerde bir çok öğrenci açıkta kalmış olup üniversiteye girme çabalarını direnme yoluyla sürdürmektedirler.

BU durum karşısında üniversite sorununu iki açıdan ele alarak incelemek uygun düşmektedir. Bunlardan biri, üniversiteye giremiyen öğrencilerin paralı olanlarının girdikleri özel yüksek okulların yapılarının ortaya konulmasıdır. Diğeri ise üniversiteye giren öğrencilerin sosyal ve ekonomik yapılarının açıklanmasıdır.

Özel yüksek okullar 1962 - 63 yılında 1331 tarihli Mekâtib-i Hususiye Talimatnamesi'ne göre kurulmuştur. Daha sonra 1965 yılında, anayasanın 12, 21, 50 ve 120. maddelerine aykırı olarak yeni bir yasa çıkarılmıştır. Bu yasa eğitimde eşitlik prensibini ortadan kaldırdığı gibi, yeni bir çok sorunu da birlikte getirmiştir. İstanbul Teknik Üniversite ve Teknik Okulu'nda 238'i profesör ve doçent olmak üzere 862 öğretim üyesi görevli bulunduğu ve 3450 öğrenci okuduğu halde, İstanbul'da teknik öğrenim yapan tek bir özel yüksek okulda 61'i profesör ve doçent olan 134 öğretim üyesi ile 3414 öğrenci okutulmaktadır. Teknik Üniversite'de bir öğrenciye yapılan yatırımın 6700 lira olduğu bilindiğine göre, onunla eş öğretim yapması gereken özel okulların, her öğrenciden 6000 lira alarak, hem bina amortismanını, hem öğretim üyesi ders ücretlerini karşılamalarına, hem de kâr sağlamanın yanı sıra denk öğretime ulaşmalarına imkân yoktur. Fakat sınav sonuçları üzerine eğilirsek özel yüksek okullardaki randımanın devlet okullarından çok yüksek olduğu sonucuyla karşılaşırız. Aynı öğretim üyesinin 1967 ekiminde İ.T.Ü. Teknik Okulu'nda 35 öğrenciden birini geçirdiği bir dersten Kadıköy Özel Mühendislik Okulu'nda öğrencilerin yüzde 70'şini geçirdiği gerçeğini bilirsek, konuya biraz daha açıklık getirebiliriz.

BUNUN yanı sıra özel yüksek okullarla ilgili olarak bilinmesi gereken bir mesele de, alınan öğrenci sayılarının dağılışıdır. Özel yüksek okullar, üniversitenin para getirmeyen meslek dallarında açılmamakta, dişçilik, eczacılık gibi meslek dallarıyla mimar ve mühendislik dallarında açılmaktadır. Bunların kontenjanları çoğunlukla devlet okulları kontenjanlarının çok üzerindedir. İstanbul'da bir özel yüksek okulun bir dalda aldığı öğrenci sayısı Teknik Üniversite'nin altı dalda verdiği mezuna ulaşmaktadır. Dişçilik Fakültesi İstanbul'da yalnız 60 öğrenci alırken, bir özel okul, 150'si gece öğrenimi için olmak üzere, 400 öğrenci almaktadır. İstanbul ve Ankara'da eczacılık fakültelerinin aldığı öğrenci toplamı 270 iken bir özel okulda bu kontenjan 400'dür. İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nün 75 mezunundan sadece 5 tanesi gazetelerde iş bulabilirken özel gazeteciliğin aldığı öğrenci sayısı 350'dir.

Bütün bu açıklamalar göstermektedir ki, özel yüksek okullar, zaten bazı dallarda var olan aydın işsizliğini bir kat daha artırmak yolundadır. Bu yıl açılan 22 özel yüksek okul, eğitim çıkmazını düzelten değil, biraz daha bozan kuruluşlar olarak ele alınmalıdır.

ŞİMDİ DE *sorunu devlet üniversitelerine* giren öğrencilerimizin durumları açısından ele alalım. Yüksek öğrenim çağındaki 2.650.000 kişiden okuyabilenlerin sayısı 100.000'e yaklaşmakta, yani yüzde 3'e ulaşmaktadır. Bu öğrencilerden, yüzde 15'i işçi ve yüzde 11'i çiftçi olmak üzere, sadece yüzde 26'sı üreten nüfusun çocuğudur. Geri kalan yüzde 74 ise memur, asker, tüccar ve serbest meslek sahiplerinin çocuğudur.

İstanbul Üniversitesi'ne giren öğrencilerin, 1966 yılında yapılan bir istatistiğe göre, geldikleri bölgeler açısından durumları incelendiğinde; büyük bir dengesizlikle karşılaşılır. Üniversiteye giren öğrencilerin yüzde 22.57'si İstanbul'ludur. Geri kalanları 66 ilden gelmiştir. Doğu Anadolu bu oranda yüzde 3.8, Güney Doğu Anadolu ise sadece yüzde 2.07'ye ulaşabilmiştir. Bölgeler arasındaki bu farklılaşmanın yanı sıra, yerleşme alanları açısından da büyük farklarla karşılaşırız. Nüfusun büyük bir kısmını teşkil eden köylülerin üniversite içerisindeki oranı yüzde 22'dir.

YİNE aynı incelemeye göre, öğrencilerin yüzde 39.5'unun geliri 150 liradan, yüzde 66.7'sinin geliri de 250 liradan azdır. Üniversite'deki öğrencilerin ancak yüzde 10 kadarına burs verilmektedir. Ve öğrencilerin ortalama burs tutarı 300 liranın altındadır.

Bilinen bir gerçektir ki, üniversite öğrenimi yapan bir öğrencinin, zihni faaliyet yapan her kişi gibi, en az 2900 kaloriye ihtiyacı vardır. Bu miktar kalori ise büyük şehirlerde ancak 7.5 liraya elde edilmektedir. Buna göre bir burslu öğrencinin, yemek gideri dışında, elinde kalan sadece 85 liradır. Öğrenci bu 85 lira ile hem yurt parasını, hem harçlarını, hem yol giderlerini vermek, hem sosyal ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. Bu ise maddeten mümkün olmadığı için, öğrenci çeşitli yanlarıyla yaşamını kısıtlamak zorunda kalmaktadır. Son yıl içerisinde yapılan bir ankete göre, öğrencilerden yüzde 89'u içinde bulundukları koşullardan tamamiyle şikayetçidirler. İstanbul Üniversitesi Mediko-Sosyal Kurumu'nun son yayınladığı raporda, başvuran öğrencilerin yüzde 14.2'sinin ruhsal bozukluklardan tedavi görmesinin sebebi kesinlikle bu kötü şartlardır.

ORTAYA koymağa çalıştığımız bu kötü yapı, yarının yöneticilerini yetiştiren yüksek öğrenim sorununun kökten ve yeniden ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Daha önce de açıkladığımız gibi, bu açıdan bakıldığında son boykot ve işgal hareketlerinin de fazla birşey getirmediği ortaya çıkar. *Öğrencilerin gündelik isteklerine cevap ve*rildiği halde, kökten değiştirici ana istekler hasıraltı edilmiştir. Öğrencilerin köklü değiştirmeye yönelen istekleri Full-time, yönetime katılma ve full-time sorununun içerdiği özel yüksek okulların devletleştirilmesi tezleri hükümete sunulmak için istenilen şekilde ele alınmamıştır.

Öğrenci hareketlerinin böylesine baştan savılmasının nedeni düzenin kendisidir. Çünkü, düzenin eğitim dahil hemen bütün kurumları geniş halk kitlelerine karşı bir işlerlik içindedir. Bu nedenden eğitimi ana düzenden soyutlayarak tutarlı bir yapıya ulaştırmak mümkün değildir. Ve ancak devrimci güçlerin etkisiyle devrimci bir atılım için yapılabilecek gelişim noktasına ulaşılabilir. Yani bu dönemde gerçekleştirilmesi gereken, yalnız ve yalnız «devrim için eğitim» ve de bunun için gereken örgütlenmedir.

TÜRKİYE'DE TOPRAK FACİASI
VİETNAM'DA TOPRAK REFORMU

Sedat EMEKÇİ

YURDUMUZDAKİ emek ve tabii kaynakların yabancı sermaye, komprador ve toprak ağaları arasındaki ehl-i salıple sömürüldüğü herkesin bildiği bir gerçektir. Bu sömürünün en korkuncu tarım alanındaki sömürüdür. Bugün yurdumuzda milyonlarca toprak işçisinin ve fakir köylünün boğaz tokluğuna en sefil şartlar içinde çalıştırıldıklarını ne siyaset adamlarının yalanları, ne sahte din adamlarının tesellileri gizleyememektedir. Bu yazımızda, T. C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından yayınlanmış «KALKINMA PLANI. İKİNCİ BEŞ YIL 1968 - 1972» adlı eserde, verilen bilgi ve rakkamlardan yararlanarak yurdumuzdaki tarım topraklarının dağılımındaki korkunç sosyal adaletsizliği açıklayacağız. İlk olarak tarım topraklarının işletmelere göre dağılımını görelim. **(Tablo I)**

Devlet Planlama Teşkilâtının verdiği rakkamlara göre büyüklükleri 1 - 50 dekar arasında olan işletmeler, sayısal bakımdan bütün işletmelerin %68,78 ini teşkil etmelerine rağmen toplam genişlikleri bütün tarımsal toprakların sadece %24,8 ine eşittir. Buna karşılık sayısal bakımdan bütün işletmelerin sadece %3,71 ine eşit olan 500 ve daha fazla dekar büyüklükteki işletmeler tarımsal toprakların %33,5 ini işgal etmektedirler .1000 ve daha fazla dekar büyüklükteki işletmeler bütün işletmelerin sadece ve sadece binde 1,4 ünü teşkil etmekte, fakat toplam toprak genişliğinin %10,1 ine sahip bulunmaktadırlar. Bu rakkamlara göre 1000 ve daha fazla dekar büyüklükteki işletmelerin ortalama genişliği 1 - 50 dekarlık işletmelerin ortalama genişliğinin 202 katıdır. Ortalama değerlerin iki uçtaki değerleri gizledikleri ve bu yüzden burjuva iktisatçıları tarafından kullanıldıkları da göz önünde tutulursa en geniş işletmelerin en ufak işletmelerin 202 katından çok daha geniş oldukları ortaya çıkar.

İşletmelere düşen yıllık gelirlerin karşılaştırılması yukarıda varılan sonucu daha da pekiştirmektedir. **(Tablo II)**

1 - 50 dekar büyüklükteki işletmeler sayısal bakımdan bütün işletmelerin %68,78 ini teşkil ettikleri halde toplam tarımsal gelirden bu işletmelere düşen pay sadece %24,8 dir. Buna karşılık sayısal bakımdan tüm işletmelerin binde 1,4 ünü teşkil eden 1000 ve daha fazla dekar genişlikteki işletmeler toplam tarımsal gelirin %10,0 una sahip çıkmaktadırlar. Bu büyük işletmelerin ortalama yıllık kazancı 298 500 T.L., en küçük işletmelerinkiyse sadece 2 900 T.L. dır. 1 - 50 dekar büyüklükteki işletmelerde fert başına yılda ortalama 485 T.L. gelir düşmekteyken 1000 ve daha fazla büyüklükteki işletmelerde fert başına 49 750 T.L. gelir düşmektedir. Demek ki en büyük işletmelerde fert başına yıllık gelir en küçük işletmelerdekinin 103 katıdır. Burada da burjuva bilim adamlarının verdikleri ortalama değerleri karşılaştırdığımızı, iki uçtaki farkların çok daha büyük olduğunu hatırlatalım.

Tablo I. ile Tablo II. nin son sütunlarının karşılaştırılması çok ilgi çekici bir sonuç vermektedir. Bu karşılaştırma, değişik büyüklükteki işletmelerin toplam toprak genişliğine olan oranlarıyla toplam tarımsal gelirden aldıkları payların hemen hemen aynı olduklarını ortaya koymaktadır. Örneğin en küçük işletmeler olan 1 - 50 dekar büyüklükteki işletmelere toplam toprak genişliğinin %24,8 i ve yine toplam tarımsal gelirinse %24,8 i düşmektedir. Aynı şekilde en büyük işletmeler olan 1000 ve daha fazla dekar büyüklükteki işletmeler toplam toprak genişliğinin %10,1 ini teşkil etmekte ve toplam tarımsal gelirin %10,0 una sahip çıkmaktadırlar. Bu sonuç şaşırtıcıdır. Çünkü küçük işletmecilikten büyük işletmeciliğe gidiş sonunda, yani tarımda kapitalist işletmeciliğe gidişle büyük işletmelerde bilimsel üretim metotlarının, tarım makinelerinin, bol gübrenin kullanılmalarının mümkün hale girmesi ve dolayısıyla üretimle gelirin büyük ölçüde artmaları gerekirdi. Bu büyük ölçüde artış meydana gelmemiştir. Demek ki büyük toprak sahipleri bilimsel işletmecilik yerine genellikle toprak işçilerini istismarı tercih etmektedirler. Bununla beraber tarımsal makinelerden yararlananların %60 ı, artezyen kuyularından sulanan toprakların %79 u, kanallardan sulanan toprakların %68 i, suni gübre kullanan işletmelerin %79 u 50 dönümden fazla toprağı bulunan işletmelerdir. Tarımsal işletmelerin %40 ı tarımsal kredi imkânlarından faydalanamamaktadır. 1965 yılında dağıtılan 5 milyar 171 milyon T.L. tutarındaki tarım kredisiyse, krediden yararlanan işletmelerin %50 sini aşan bir kısmına 296 T.L., %25 ine 700 T.L. ve %0,003 üne ortalama olarak 626 000 T.L. şeklinde bölüştürülmüştür. (Kaynak: T. C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı, Kalkınma Planı, İkinci Beş Yıl, 1968-1972, sayfa 242).

Demek ki, kendilerine her türlü teknik ve malî kolaylıklar, imtiyazlar yaratılan büyük işletmeler rasyonel üretim yapmaktan her şeye rağmen acizdirler. Bütün beceriksizliklerine rağmen bu işletmeler tarımsal gelirden hiç de hak etmedikleri bir payı sömürmekte ve imtiyazlı durumlarından yararlanarak küçük çiftçiyi ve toprak işçilerini daha fazla ezmektedirler.

Yurdumuzdaki tarım topraklarıyla tarım gelirinin dağılımlarındaki apaçık sosyal adaletsizliği önlemek için iki metodun bir arada kullanılması gerekmektedir. Az topraklı ve topraksız köylünün topraklandırılmaları yani toprak reformu ;aynı zamanda kademeli olarak devlet çiftliklerinin arttırılması ve bu çiftliklerde rasyonel üretim metotlarının kullanılması. İlk bakışta birbiriyle çelişki halinde görülen bu iki metodun ve tarımsal adaletsizliğin çözümüyse ancak sosyalist bir iktidar tarafından gerçekleştirilebilir.

Türkiye'nin çilekeş köylüsünün adaletsiz bölüşülmüş topraklar üzerinde döktüğü alınterini bir avuç toprak ağası sömürmektedir.

VİETNAM'DA

Türkiye'de durum bu iken, Kuzey ve Güney Vietnam'lı köylüleri 20 yıldan fazladır önce Fransız, şimdi de Amerikan kapitalistlerine karşı yılmadan, ümitsizliğe kapılmadan, azim ve inançla çarpışmağa ve en büyük fedakârlıklara sevkeden etkenlerin birisi, Kuzey Vietnam'da gerçekleştirilmiş olan toprak reformudur. Kuzey Vietnam'lı köylüler büyük ıstıraplar sonunda elde ettikleri toplumsal hakları yitirmemek, Güney Vietnam'lı köylülerse Kuzeyli kardeşlerinin sahip oldukları haklara kavuşmak için, Amerikan emperyalistlerine ve kukla Saygon Hükümeti'nin kiralık askerlerine karşı büyük bir kurtuluş savaşı vermektedirler.

Güney ve Kuzey Vietnam'daki köylülerin en önemli gıdası, genellikle bütün Güney Doğu Asya'da olduğu gibi, pirinçtir. Vietnam bir bütün ola-

TABLO I

TÜRKİYE'DE TARIM T
İŞLETMELERE GÖRE

İşletme Büyüklüğü	İşletme sayısı	İşlet Yüzd
1 - 10 Dekar	2.132.288	% 66
51 - 100 Dekar	852.825	% 27
201 - 1000 Dekar	110.814	% 3
1000'den fazla	4.328	% 0

(Kaynak : Kalkınma Planı, İkin
Tablo 118, Sayfa 239)

TABLO II

TARIMSAL MİLLİ
İŞLETMELERE GÖRE D

İşletme Büyüklüğü	İşletme Yüzdesi	Yıllık geliri (Milyar T.L.)	
1 - 50 Dekar	% 68,78	5,2	[illegible]
51 - 200 Dekar	% 27,51	8,6	10
201 - 1000 Dekar	% 3,57	4,0	44
1000'den fazla	% 0,14	3,1	20

(Kaynak : Kalkınma Planı, İkinci Be

Toprak reformunun yapıldığı Kuzey Vietnam'da halk üretimde ve bölüşümde kendine çalışmaktadır...

ele alındığında, pirinç üretimi ya- bölgelerde, her hektar arazinin talama olarak yılda 1200 kilo ayık- pirinç verdiği hesaplanmıştır. anne ve iki çocuktan kurulu 4 lik bir köylü ailesi, sadece fiziksel larını devam ettirebilmek için de en az 2 kilo pirinç yemek zo- dadırlar. Demek ki adam başına ari pirinç istihkakı günde 0,5 kilo-. Bu hesaba göre 4 kişilik köylü sinin yıllık pirinç ihtiyacı 2X365= kilodur. 1 hektarlık pirinç arazisi da ortalama olarak 1200 kilo pirinç diğine göre, 4 kişilik köylü ailesi larını doyurabilmek için en az /1200=0,6 hektar araziye muhtaç-. Şimdi toprak reformundan önce rak işçilerine, fakir ve orta halli ylülere ne kadar toprak düştüğü o III'de görülmektedir.

Demek ki toprak reformundan ön-, Kuzey Vietnam'daki toprak işçi- en az 0,52 hektar, fakir köylü- 0,40 hektar, orta halli köylüler- 0,12 hektar daha fazla toprağa yaç duyuyorlardı. Topraklarının kadar az olması karşısında kendi- ve ailelerinin karınlarını do- ak için bu zavallı kişiler ne ya- orlardı? İsimlerinden de anlaşıla- şekilde toprak işçileri feodal derebeylerin topraklarında çok düşük ücretlerle çalışıyor, fakir köylülerse şehirlerde yaşayan ve üretime hiç bir şekilde katılmayan toprak ağalarınıd topraklarını kiralıyorlardı. Kira, yıl sonunda ürünün yarısı olarak ödeniyordu. Görüyoruz ki, feodal istismar kurumlarının kasıtlı olarak yaşatıldığı fakir üçüncü dünya ülkelerinde, Türkiye'de de olduğu gibi, yarıcılık sistemi kullanılmakta, topraksız köylüler en insafsız şekilde sömürülmektedirler. Kuzey Vietnam'daki orta halli köylüler, yine sınıf isimlerinden anlaşılacağı şekilde ilkel seviyede ve sınırlı bazı diğer işlemlerle, kazançlarını takviye ediyor, örneğin topraktan alamadıklarını küçük çaptaki ticari işlemlerden alıyorlardı. Toprak reformundan sonra bu sınıflara ne kadar toprak düştüğü Tablo IV'de görülmektedir.

Bu toprak reformunun en önemli sonuçları, yukarıdaki sayılardan açıkça göreceğimiz gibi, şu şekilde sıralanabilir:

1. Toprak reformu sonunda, her üç sınıfa mensup ailelerin toprakları geçimi sağlamak için gerekli 0,60 hektarlık miktara varmışlar, orta halli köylülerin halinde bu miktarı biraz aşmışlardır.

2. Bu reformdan en fazla yararlananlar, (sosyal adalet ilkelerine uygun olarak) toprakları eskisine oranla yüzde 650 arttırılan toprak işçileri, yani ırgatlar olmuştur. Toprak işçilerini, toprakları yüzde 180 arttırılan fakir köylüler takip etmektedir.

3. Toprak reformu toplumsal eşitsizliklerin büyük bir kısmını ortadan kaldırmış, toprak işçilerinin, fakir köylülerin, orta halli köylülerin topraklarını birbirine çok yakınlaştırarak ileride belirmesi muhtemel sosyal adaletsizlikleri önlemiştir.

Yukarıda ana h...arını ve özelliklerini belirttiğimiz bu toprak reformu 1,5 milyon köylü ailesine 700.000 hektar toprak dağıtılmasıyla gerçekleştirilmiştir. 1954 yılında ateş kesilmesinden hemen sonra, Kuzey Vietnam'ın nüfusunun 13 milyon olduğu ve her ailede ortalama olarak 3 ile 4 kişinin bulunduğu göz önünde tutulacak olursa, toprak reformundan Vietnam halkının % 35-46 arası gibi çok büyük bir kısmının yararlandığı ortaya çıkar. Bu reform sırasında köylülere 1.846.000 tarım aracı, 107 bin hayvan ve 22000 ton yiyecek de dağıtılmış bulunmaktaydı. Görüyoruz ki toprak reformu sonunda Vietnam köylüleri yarıcılıktan yani kölelikten kurtulmuşlar ve ailelerini geçindirecek toprağa kavuşmuşlardır.

Kuzey Vietnam'daki bu toprak reformu, toprak işçilerine ve fakir köylülere toprak dağıtımıyla sona ermemiş, bu toplumsal hamleyi tarım üretimini arttıracak yeni hamleler, yeni denemeler, yeni metotlar takip etmiştir. Bu hamleleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Ekilen araziyi su baskınlarından ve kuraklıktan koruma çareleri.

2. Köy yollarının onarılması ve yenilerinin yapılmaları.

3. Verimi arttırmak amacıyla toplumsal tarımın ve gübrelemenin teşvik olunması.

Tarımsal üretimi arttırmak için özellikle toplumsal üretim metodları üzerinde durulmuş ve köylülerin kendi istekleriyle köy üretim kooperatifleri kurmaları desteklenmiştir. Bireysel üretimden toplumsal üretime geçilmesi halinde, bilimsel üretim metodlarıyla tarım makinelerinin çok daha verimli bir şekilde kullanılabilecekleri ve böylece tarımsal üretimin mutlaka artacağı köylülere anlatılmıştır. Bireysel eğitimden toplumsal eğitime geçişte, savunma gayeleri de önemli rol oynamıştır. Nitekim bugün Kuzey Vietnam'da geniş ölçüde benimsenmiş olan toplumsal üretim sayesinde, iş bölümü gayet verimli bir şekilde kullanılmakta, savaşanların yeri derhal doldurulmakta, Amerikan uçaklarının kanallar, köy yolları, köprüler üzerindeki hasarları el birliğiyle bir arada onarılmakta, ne köylüler ne işçiler, ne de askerler gıdasız kalmaktadırlar. Kooperatifler vasıtasıyla üretilen tarım ürünleri 4 ayrı parçaya bölünmektedir. Birinci parça hükümete ödenen vergiyi teşkil etmekte, ikinci parçayla Milli Bankaya olan borçlar ödenmekte, üçüncü parça devlet satınalma kurumlarına satılmakta, dördüncü parçaysa kooperatif üyeleri arasında bölüşülmektedir. **(Bak: Steven Seltzer, The Land Reform in North Vietnam, Viet Report, Haziran - Temmuz sayısı, sayfa 19)**

Batılı araştırıcıların bu yazılarından Kuzey Vietnam'da gerçekleştirilen toprak reformunun, toprak işçileriyle fakir köylülerin yaşama şartlarını çok değiştirdiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu imkânları ellerinden kaçırmak istemeyen Kuzey Vietnamlı köylülerle, toprak ağalarıyla emperyalistlerin istismarından ne pahasına olursa olsun kurtulmak isteyen Güney Vietnamlı köylülerin, kukla Saygon hükümetinin kiralık askerleriyle Amerikan emperyalistlerine karşı, büyük bir azimle çarpışmalarının en önemli bir nedenini de böylece anlamış bulunuyoruz. Kendi kurtuluş savaşımızın da ortaya koyduğu gibi toprağa, yani vatana bütün varlığıyla bağlı üretici köylülerin, bu toprak üzerindeki tabii haklarını korumak için katlanmayacakları fedakârlık, göstermeyecekleri kahramanlık yoktur.

...AKLARININ
...ILIMI (1963)

	Kapladığı alan (Ha.)	Alan yüzdesi
	5.219.248	% 24,8
	8.775.146	% 41,7
	4.932.427	% 23,4
	2.145.727	% 10,1

... Beş Yılı, 1968 - 1972,

...ELIRIN
...ILIMI (1963)

	Fert başına Yıllık Gelir
T.L.	465 T.L. (%24.8)
T.L.	1117 T.L. (%42,0)
T.L.	7417 T.L. (%23.2)
T.L.	49750 T.L. (%10.0)

... 1968 - 1972. Sayfa 240)

TABLO III

VİETNAM'DA TOPRAK REFORMUNDAN ÖNCE TOPRAK DAĞILIMI

Ekonomik sınıf	Adam başına toprak	4 kişilik aileye toprak
Toprak işçisi	0,02 Hektar	0.08 Hektar
Fakir Köylü	0,05 Hektar	0.20 Hektar
Orta halli köylü	0.12 Hektar	0.48 Hektar

(Kaynak : Seteven Seltzer, The Land Reform in Vietnam, Viet Report, Haziran - Temmuz sayısı, Sayfa 23)

TABLO IV

VİETNAM'DA TOPRAK REFORMUNDAN SONRA TOPRAK DAĞILIMI

Ekonomik sınıf	4 kişilik aile başına toprak	Arıış Yüzdesi
Toprak işçisi	0.60 Hektar	% 650
Fakir köylü	0.56 Hektar	% 180
Orta halli köylü	0.68 Hektar	% 42

(Kaynak : Seteven Seltzer, The Land Reform in Vietnam, Viet Report, Haziran - Temmuz sayısı, Sayfa 23)

Üniversiteler açılırken...

ÖĞRENCİLER DE SENDİKA KURMALI MI?

Demirtaş CEYHUN

HAZİRAN ayından beri süregelen öğrenci hareketleri, «bugünkü eğitim düzenimizin, artık toplumumuza iyice yabancılaşmış olduğu» gerçeğini açığa çikarmıştır. Yani eğitimimiz, bugün bir buhran içindedir.

Buhranı iyice teşhis edebilmemiz için, bu buhranı yaratan nedenleri, bu gerçeği su yüzüne çıkaran olayların oluşmasında rol oynayan etkenleri ve çözümle ilgili olarak ortaya atılan sloganları, metodolojik bir sıralamayla ele almayı zorunlu görüyoruz. Ama, bu bölümleri incelemeye girişmeden önce de, yargının içindeki «eğitim» kavramının bir analizini yapmak durumundayız. Eğitim nedir?

Eğitim faaliyetlerinin, diğer sosyal faaliyetlerden soyutlanmış, yalnızca bir kültürel eylem olduğu görüşü, günümüzde artık iyice önemini yitirmiştir. Yani eğitim, bir kültürel faaliyet olduğu kadar, ekonomik faaliyetlerin de menşeidir. Toplumların ekonomik ilişkilerini şekillendiren, başlıca etkendir. Açıkça görüldüğü gibi, eğitim kavramının iki ayrı yapısı vardır : I) Kültürel yapı, II) Ekonomik yapı. Gene;

I) Kültürel yapıyı, organik kuruluşlarındaki aykırılıklar nedeniyle iki bölüme ayırabiliriz :
   a) Öğretim dönemi (Bilgi Dönemi),
   b) Eğitim dönemi (Bilim dönemi).

II) Ekonomik yapıyı da, bu kez ana tercihler bakımından gene iki ayrı grupta toplayabiliriz :
   a) Toplumun üretici olma kabiliyetini geliştirici,
   b) Üretim araçlarının ve sanatlarının seviyesini yükseltici

Şematik olarak yapabildiğimiz bu bölümlemeler aslında bir beraberlik içindedirler. Yani, örneğin ekonomik tercihler bakımından «toplumun üretici olma kabiliyetini geliştirici» eğitim, organik bakımdan ancak «öğretim dönemi» ile bağdaştırılabilmektedir. Gene aynı şekilde «üretim araçlarının ve sanatlarının seviyesini yükseltici» NİTELİKTEKİ bir tercih de, ancak «bilimsel eğitim döneminde» gerçekleştirilebilmektedir. Yani eğitim kavramını, «bilgi dönemi» ve «bilim dönemi» olmak üzere iki ayrı bölümde ele almak zorundayız.

Bu dönemlerin bugünkü eğitim düzenimiz içindeki adları da, yüksek eğitim öncesi (ilk ve orta öğretim) ve yüksek eğitim (üniversite) dir.

BİLGİ DÖNEMİ

Toplumun üretici olma kabiliyetini geliştirmek amacını güden bu eğitim, aynızamanda bilimsel eğitim görebilecek yeteneklere sahip öğrencilere de gerekli alt bilgileri öğretmekle yükümlüdür. Yani, herkes bu eğitim döneminden geçmek zorundadır ve bu eğitim, eğitim süresinde, sadece üretici olma kabiliyetine sahip olanlarla, bilimsel eğitim görebilecek kabiliyetlere sahip olanları ayırabilecek nitelikte yapılmalıdır.

BİLİM DÖNEMİ

Üretim araçlarının ve sanatlarının seviyesini yükseltici nitelikte bir yaratıcılık özelliği olan bu bilimsel eğitim döneminin organik yapısını da, (aksiyomların «mütearife», teoremlerin, araştırma yöntemlerinin, v.b. verildiği temel bilgi öğretimi, ana hedefe dönük yeni bilgilerin bulunması için gerekli araştırmaların yapılması ve araştırma sonunda bulunan bilgilerin tahkiki için şart olan deneştirmeler «tatbikatlar») şeklinde şematize edebiliriz. Görüldüğü gibi, eğitimin bilim dönemi, soyut bir bilgi öğretimi olarak düşünülemez.

Şimdi tekrar ilk yargımıza dönelim : Var olduğunu hepimizin kabul ettiği bu buhran, eğitimin hangi dönemindedir? Buhranı her iki dönemde de var sayarsak, bu buhranları yaratan nedenler nelerdir?

Bilgi dönemi eğitimimizin (yani ilk ve orta öğretimimizin) Tanzimattan bu yana, ekonomik sömürgeleşme sürecine paralel olarak, dış etkenlerle nasıl yozlaştırıldığı bilinmektedir. Ekonomik sömürgeleştirmelerin, kültürel sömürgeleştirmelerle bütünlenmesi, yeni sömürgecilik akımının da bir gereğidir. Ve bu yeni yasa bütün azgelişmiş ülkelerde plânlı bir şekilde uygulanmış, o ülkelerin millî kültür ve teknolojileri öldürülmüştür. Bu gereğin yerine getirilmesinde uygulanan yöntem de; önce okul eğitimlerinin, toplumların sosyo - ekonomik yapılarına aykırı bir tutum izlemelerinin sağlanması olmuş ve ardından da bu azgelişmiş ülkelerin kapitalist dünyanın bir pazarı olarak kalmasını zorunlu bir şekle sokan ve sadece yabancı teknolojinin uygulayıcısı bir tüketici faaliyet anlamında bir eğitim düzeni kurulmuştur. Yani öncelikle, bilgi dönemi okul eğitimi kontrol altına alınmaktadır. Eğitimlerin kontrol altına alınmasında en kuvvetli yardımcı da, yabancı okullar olmaktadır. Böylece bilgi dönemi eğitimi, hem üretime dönük olma niteliğini yitirmekte ve hem de ana faaliyetlerinden olan yüksek eğitim görebilecek yetenekte öğrenci yetiştirme görevini yerine getirememektedir

Tarihi perspektifi içinde ilk ve orta öğretim düzenimize baktığımızda, bu yeni sömürgeciliğin, bütün şartlarıyla plânlı bir şekilde yerine getirilmiş olduğunu görüyoruz. Örneğin, batılı kapitalist devletler, Tanzimat'tan sonra, Anadolu'da yoğun bir okul açma kampanyasına girişmişler ve Gülhane Hattının okunduğu 1839 dan 1914 e kadar geçen 75 yıl içinde bugün tesbit edebildiğimiz 86 adet okul açmışlardır. Gene, bu dönemde Devlet tarafından kurulmuş Galatasaray Lisesi'ni, yabancı öğretmenlerle istedikleri yöntemde öğretim yapan bir kuruluş haline sokmasını becermişlerdir. Böylece yabancı emperyalist kültürlerin tamamen kontrolüne giren öğretim düzenimiz, Cumhuriyetten sonra da büyük bir değişikliğe uğramamış, toplumsal yapımıza aykırı şartlanmış aydınlar ordusu yetiştirmiştir.

Bu sömürgeleştirme hareketinin giderek, bilim dönemi (yüksek) eğitim düzenimize de sıçradığını görüyoruz. Özellikle 1950 den sonra, Robert Kolej yüksek eğitime başlamış, yabancı sermayenin teşviki ile Atatürk Üniversitesi kurulmuş ve tamamen yabancı sermaye ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi açılmıştır. Yani, bu döneme kadar, sadece, yozlaştırılmış bilgi dönemi eğitimimizin, bilim dönemi eğitimin gerektirdiği niteliklere sahip öğrenci yetiştirememesi nedeniyle yavaş yavaş topluma yabancılaşmaya başlayan üniversitelerimiz, bu tarihten sonra dış kuvvetlerin de direkt etkisiyle hızla bir sömürge eğitimi düzenine girmiştir.

Açıkça görüldüğü gibi, buhran, eğitim düzenimizin her iki döneminde de mevcuttur ve her iki dönemde de aynı kaynaklardan beslenmektedir.

Toplumsal gelişmemizle artık iyice zıtlaşan bugünkü eğitim düzenimizin yapısını, gene, içgüdüsel bir sezgi ile de olsa en iyi tanıyanlar, bizzat bu olgunun içinde yaşayan öğrencilerdir. Yani, yarınların gerek kişisel gerekse toplumsal açıdan karanlık olduğunu sezen öğrenciler, durumu gelişen toplumsal koşullarla da kıyaslama olanaklarına artık kavuştuklarından, problemi bütünüyle teşhiste güçlük çekmemektedirler. İşte bu teşhisler ve olguların yarattığı birikimler de, sonunda, gençliği, üniversite-

Saldırtan, saldıran, saldırılan

DEVRİMCİLERE, devrimci kuruluşlara, aydınlara saldırı haberlerini her gün gazetelerde görmek olağan karşılanmaya başlandı. Eskilerin söyleyişiyle «vakayi âdiye» oldu saldırılar. Bir zincirin halkaları gibi biribirine eklenerek uzayıp gelen saldırılar, bu gidişle de devam edeceğe benziyor.

«Saldırılar karşısında Türk devrimcilerinin, aydınların, ilerici kuruluşların tutumu ne olmalıdır» sorusuna sağlam cevaplar aranmalıdır artık.

Hiçbir şeyden haberleri olmayan, günlük gazete dahi okuyamayan köylü - kentli yurttaşlar, herhangi bir kentte yada kasabada verilecek bir konferansı, düzenlenecek bir sanat gecesini nasıl oluyor da zamanında haber alıyorlar ve saldırılara geçiyorlar?

Bu saldırıları mutlaka belli bir çevre hazırlamakta ve yönetmektedir. Böyle olmasa falan kentin filan köylerindeki yurttaşların, verilecek konferanstan, yapılacak sanat gecesinden haberleri olamaz. Ve kendiliğinden, örgütsüz olarak saldırıya da geçmezler.

Durum bu olunca, saldırıya uğrayan aydın, devrimci, halkcı kişi ve örgütlerin izliyecekleri yol, saldırılara karşı takınacakları tavır, ne saldırılardan kaçmak ve ne de saldırıları bağışlamaktır.

Bir kez, her an ve her yerde bir saldırının olabileceği sürekli olarak akıldan çıkarılmamalıdır. Bu bir. İkincisi : Olabilecek saldırılara karşı toplantılarda gözcü, haberci, tesbitci (fotoğraf makineleri ve imkân dahilinde teyplerle donatılmış olarak) ve engelleyici kümeler hazırlanmalıdır. İlgili makamlar da durumdan haberdar edilmelidir.

Bir olayı önleyecek tedbirler yada olayın önlenememesi durumunda bazı bilgileri saptayacak yollara başvurmak, saldırılara karşı yapılacak işin önemli bir basamağıdır.

Saldırıya uğrayan kişi ve örgütlerin bundan sonra yapacakları iş, olayı açık, somut olarak ve toplanabilen kanıtlarla basın yoluyla kamuoyuna duyurmak ve yaymaktır. Buna paralel olarak da saldıranlardan şikâyetçi ve dâvacı olmaktır.

«Bana, bize saldıranlar, bilinçsiz olmasalardı, bilinçli olsalardı zaten saldırmazlardı; bizim savaşımız bunlarla değil...» gibi bir düşünce ve tutum kesinlikle yanlıştır. İsa'ca tavırlar bugün için çok romantik bir tutumdur. Zararlıdır. Saldırtanların maşalık görevlerini saldıranların devam ettirmelerine yardımcı olmak gibi bir durama düşülür. Ki böylece farkında olmadan saldırtanlarla işbirliği yapmış oluruz. Yani SALDIRTAN, SALDIRAN ve SALDIRILAN'ın işbirliği gibi bir durum yaratılmış olur ki, bu büyük bir hatadır. Bu hatayı kabul etmeyenler de çelişki içindeler demektir.

Evet; aydın, devrimci, halkçı kişi ve örgütlerin savaşı, bilinçsiz, yoksul halkımıza karşı değil, bunları sömürenlere karşıdır. Bu savaş da, sömürülenlerin kendilerini sömürenlere yaptıkları maşalığa gözyumularak kazanılamaz. Bunun için de sömürülenlerle sömürenler arasındaki perdenin yırtılıp atılması şarttır.

Saldıranlardan dâvacı olunacak ki saldırtanlar meydana çıkacak... Saldıranların yakaları bırakılmayacak ki, saldıranlar yakalarını kurtarmak için saldırtanların yakalarını ele verecekler... Böylece zorlama ve yapmacık olan saldırtan ve saldıran işbirliği bozulmuş olacak. Bu yolla da saldıran zavallı insanların bilinçlenmelerine yardım edilmiş olunacak.

Saldıranların dâvacı olmakla giderek anlaşabileceğiz ve saldırtanlara karşı birleşeceğiz. Yani durum tersine dönecek. Saldıran, daha doğrusu saldırtılan ile saldırılan bizler anlaşabileceğiz, işbirliği yapabileceğiz. Kime karşı? Bugünkü bizlere SALDIRTANLARA karşı. Yani asıl büyük suçlulara karşı. Ki bu da büyük bir aşamadır.

Behzat AY

Bugün mevcut olan öğrenci kuruluşları gençlik kitlesini temsil edemeyecek durumdadır. Son eylemleri sendikal nitelikte olan yüksek öğrenim gençliği sendika halinde örgütlenmelidir.

leri boykota ve işgale kadar götürmüştür.

Bizce, bu gençlik hareketleriyle, son yıllardaki sendikal gelişmeler arasında bir paralellik kurmak, yanlış bir davranış olmasa gerektir. Çünkü zaman zaman yönetime başkaldıracak kadar sertleşen (örneğin 28 Nisan olayları) fakat bir türlü ana hedefi tayin edemiyen bu gençlik hareketleri, bugün görülüyor ki, işçilerimizin toplu sözleşme ve grev haklarına kavuşarak eylemlerini daha bir bilinçli zemine oturtmaya başladıkları tarihten bu yana, köklü anlam değişikliklerine uğramaktadır. Örneğin, son bir kaç yıldır öğrenci hareketlerinin hedefi, artık sadece mevcut düzen ve onu sürdürücü iktidarlar değil, bu düzenin asıl kurucusu dış etkenler ve yabancı sermayedir. Yani, öğrencilerimizin bugünkü boykot ve *işgal hareketleri, kendi örgütleriyle* varlıklarını duyurmaya ve ağırlıklarını yönetimlere koymaya çalışan işçilerimizin toplu sözleşme ve grev hareketleriyle bir benzerlik taşımaktadır. Bu benzerliği öğrencilerin isteklerini özetlediğimizde de görmekteyiz. Hemen hemen bütün öğrenciler, yönetime katılmak istemektedirler. Sömürge eğitimi düzeninin tasfiyesiyle, halkçı bir eğitim düzeninin kurulmasını istemektedirler. Yani, yüksek eğitim düzenimizin, gerçek anlamına kavuşmasını ve bilgi öğretimi, araştırma ve tatbikat bütünlüğünün sağlanmasını istemektedirler. Gene, eğitimde eşitlik ilkesinin kurulmasında başlıca unsurlar olan burs, staj ve yurt sorunlarının halkçı bir anlayışla çözümlenmesini istemektedirler.

a) Yönetime katılmak, b) çalışma şartlarının düzenlenmesi demek olan, eğitimin topyekûn değişmesi, c) yaşama seviyelerinin yükseltilmesi ile ilgili burs, yurt ve staj sorunlarının çözümlenmesi şeklinde özetlediğimiz bu üç ana istek, açıkça görüleceği gibi, sendikal faaliyetlerin de ana amaçlarıdır. Bu husus, Sendikalar Kanunu'nun daha birinci maddesinde, işçilerin sosyal ve iktisadi faaliyetlerinin korunması *denilerek, belirtilmektedir.* Gene, işçilerin haklarıyla ilgili idari tasarrufların düzenlenmesine de, toplu sözleşmelerle bugün bizzat işçiler katılmaktadırlar.

Yalnız ne var ki, öğrencilerin sendikal anlamlı bu eylemleri, gerekli örgütler kurulmadan başlatıldığı için, bir hukuki çelişki yaratmaktadır. Bugün görüyoruz ki, mevcut öğrenci birlikleri artık ömürlerini tamamlayarak, tabiata aykırı bir duruma düşmüşlerdir. Son boykot *ve işgal olaylarında, fonksiyonlarını* yitirmiş bu öğrenci örgütleri, öğrencileri temsil edememiş ve öğrencilerle üniversite yöneticileri arasındaki en önemli anlaşmazlık, bu örgütsüzlük konusunda çıkmıştır. Yani, mevcut öğrenci örgütleri artık birer ölü kuruluşlardır ve öğrencilerin yeni baştan örgütlenmeleri bir zarurettir. Gene kurulacak bu yeni örgütler, son olaylar da isbat ediyor ki, mutlaka sendikal bir yapıda olmalıdır.

ÖĞRENCİLİK BİR AKİTTİR

Burada karşımıza çıkacak ilk soru, öğrencilerin işçi olup olmadıkları, yani bir hizmet akdiyle bir işverene bağlı bulunup bulunmadıkları hususunda olmaktadır. İlk bakışta paradoksal bir düşünce imiş gibi gözüken bu soru, bizce ancak «üniversite öğrenciliği» kavramının analizinden sonra açıklığa kavuşabilecektir. Yukarda da açıklamağa çalıştığımız gibi, üniversite eğitimi üretim araçlarının ve sanatlarının seviyesinin yükseltilmesi amacına dönük kamusal bir faaliyettir. Bu faaliyetler bütünlüğünü de şematize edecek olursak, göreceğiz ki, bu faaliyetler, gerek devlet faaliyetleri ile ve gerekse kamu ile kuvvetli ilişkilere sahiptir.

Üniversite eğitimi de, işte bu kamusal anlamlı araştırma faaliyetlerinin içinde gerçekleştirilmektedir. Öğrenci de, üniversite eğitimi sırasında, bir yandan yarınki faaliyetleri için eğitilirken, bir yandan da öğretim üyelerine yardımcı olmak suretiyle, bu araştırma faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Böylece, devlete ya da kamuya bir hizmet arzetmektedir. Gene aynı şekilde, üniversite eğitimini bitirmiş, yani bilimsel araştırmalar için gerekli bilgi ve yöntemler öğrenmiş öğrenci, eğitim sonrası faaliyetlerinde de, gerek bilimsel araştırmalarını sürdürmek suretiyle, gerekse bu araştırma sonuçlarının uygulanmasına katılmak suretiyle, bu hizmet arzına devam etmektedir. Şunu da hemen belirtelim ki, bu iki hizmet arzı, yani eğitim içi hizmet arzı ile, eğitim sonrası hizmet arzı, nitelik bakımından farklı olmadığı halde, «hizmet karşılığı ücret» ödenmesi bakımından farklı bir görünüşe sahiptirler. Eğitim sonrası hizmet arzı sırasında bu kişiye, kamu yada devlet tarafından açık bir ücret ödemesi yapıldığı halde, eğitim içi hizmet arzı sırasında aynı kişiye gene kamu ve devlet tarafından gizli ücret ödemeleri yapılmaktadır. Örneğin, bedava eğitim imkânı, bizce bir gizli ücret ödemesi halidir. Öyleyse, üniversite öğrenciliği imkânına kavuşmak, gerek eğitim içi, gerek eğitim sonrası hizmet arzı için, öğrenciyle kamu arasında yapılmış bir hizmet akdidir. Bu duruma, daha kristalize olmuş bir örnek olarak «BURSLU ÖĞRENCİLER» i gösterebiliriz. Devletle öğrenci arasında yapılmış açık bir hizmet akdi olan «Bursiyer Öğrencilik» durumunda, her iki dönemdeki hizmet akdi için de ücret ödeme fiili mevcuttur.

ÖĞRENCİ SENDİKALARI KURULABİLİR

Görüldüğü gibi, tek başına üniversite öğrenciliği, Kamuya ya da Devlete bir hizmet akdi ile bağlılık halinin doğmasını sağlamaktadır. Hattâ, hattâ, bu hizmet akdinin öğrenci tarafından bozulması halinin cezayi müeyyideleri bile vardır. Bursiyer öğrenciler için hukuki olan bu cezayi müeyyideler, diğer öğrenciler için sosyaldır. Kamuoyu nazarında başarısız bir öğrenci olmak, bizce bir cezayi müeyyidedir.

Bu yargımızı Sendikalar Kanunu da doğrulamaktadır. Kanunun 2. maddesinde, işçilik halinin yerine gelmesi için, sadece hizmet akdi aranılmış, bu hizmet akdine karşılık alınması gereken ücretin açık olması mecburiyeti, yani parasal olması mecburiyeti getirilmemiştir. Şöyle ki, bu kanuna göre de, ücretin açık ya da dolaylı ödenmesi hali, sözlü veya yazılı akid yapmış bir kimsenin işçilik sıfatının tesbitinde bir değer taşımamaktadır. Öyleyse, iki haldeki üniversite öğrencileri de, işçi sıfatına sahiptirler.

Gene, biliyoruz ki, sendikalizm, yalnızca ücret artırılmasını hedef edinmiş bir faaliyet değildir. Sendikalar Kanunu da, öğrenciliği, sendika üyesi olamayacak meslekler arasında saymamıştır.

Bizce, gerek ekonomik yapıları bakımından ve gerekse yürürlükteki kanunlar bakımından üniversite öğrencileri işçi sendikaları niteliğinde sendikalar kurabilirler ve işveren kamu ve devlet temsilcisi pozisyonundaki üniversite yönetim kurullarıyla toplu sözleşmeler yapabilirler, grev hakkına sahiptirler.

Yani, eğitim buhranının çözülmesinde öğrencilerin sendikalaşması bizce son derece önemli yardımcı olacaktır. Öğrenciler, işçi sendikaları niteliğine sahip sendikalar halinde mutlaka örgütlenmelidirler.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Tıkanmaya başladı

BİR iş tıkandı, bir yerde işlememezlik başladı, mesele laçka oldu mu, ülkemizin yöneticilerinin en yüce katlarında bile reform yapma istekleri belirmiştir.

«— *Üniversite mi?*»

«— **Reform yapmak lâzım!..**»

«— **Toprak ilişkileri mi?**»

«— **Reform yapmak lâzım!..**»

Reform sihirli ve kutsal bir kelime olmuştur. Bir kalıptır artık, içine istediğiniz mutlu hayali doldurabilirsiniz. Nitekim en yüce katlarda oturan sorumlular da böyle yapmaktadırlar. Reform bir masal değneğidir ki, dokunduğu mezbeleyi güllük yapabilir.

1960 Devriminin armağanıdır bu reform sözcüğü. 1923 Devrimi'nden sonra bunun adı : **İnkılâp'tı.** Ne yapılıyorsa, inkılâp emrettiği için yapılıyordu.

Gençler, yani şimdi biz yaştakiler :

«— **İnkılâbın çocukları...**» idik.

Fes çıkıyor, yerine şapka konuyorsa, inkılap'tı. Kıyafet değişikliği inkılâp.. Dil değişikliği inkılâp... Yazı değişikliği öyle... Gerçekten sihirli bir sözcük halindeki İnkılâp sayesinde bir çok değişiklikler oldu. Ancak bugün, 45 yıl sonra ardımıza dönüp baktığımızda, şapkanın yerini bereler, dilin yerini mustalah kelimeler, yazının yerini Kuran kursları almıştır. İnkılâbın sihirli değneği, değneğin sahibi gider gitmez, yerini başkalarına bırakıvermiştir. Mesele inkılâp sözcüğünde değil, inkılâp kalıbının içine doldurulacak özdedir. Bu anlaşılmıştır.

Bugün de reform sözcüğü ile temelde bir düzen değişikliği istenmektedir. Ama düzen değişikliğini istemek ve uygulamak çok güç olduğundan, sorumlular reform sözcüğü ile hem bu istekleri karşılamak, hem de ellerinden düzeni kökünden değiştirmek gelmediğinden işi ertelemek ve savsaklamak yoluna gidiyorlar. Bununla daha bir hayli oyalanacağa benzeriz.

Geçen haftalar içinde Fransa Cumhurbaşkanı De Gaulle geldi. Adından kinaye :

«— **İki gol attı, gitti...**» diye şakalar yapılıyor. Ne dedi adam : «**Karalarınızı, havalarınızı, denizlerinizi, kendiniz koruyun, bağımsızlığınızı başkalarına kaptırmayın...**» dedi. Biz bu sözleri anlamazlıktan geldik. Sorumlularımızla arasında bir diyalog kurulamadı. O başka lâfettik, herkes sözleri kendine göre anladı, mesele de bitti. Birisi çıkıp :

«— **De Gaulle niye geldi?**» diye sorsa... Söyliyecek cevap bulamayız.

«— **Bir ziyaret işte... Geldi, gezdi, gördü...**» den başka ne diyebiliriz?

İnkılâp olsun, reform olsun, bunlar, bunları gerçekleştirecek kültüre ve güce sahip insanların harcıdır. Bir yerde oturup da, oturduğu yerden reform komutu vermek, reformların yapılması için yetmez. Yetmediğini de ispatlıyoruz.

Geçende bir arkadaşım umûtsuzluğunu *şöyle anlatıyordu :*

«— **20 - 25 yıl sonra reform veya inkılâp sözcüğünün en çok geçtiği, fakat bir türlü gerçekleştirilemiyen bir müze ülke gösterilmek istense bizi göstereceklerdir. Bunlar bu sözcükleri en çok kullandılar, fakat bu durumda da kaldılar diye vitrin olarak dünyaya takdim edileceğiz..**»

Hazin bir değerlendirme... Ama gerçeği *yansıtma bakımından hüznün tülleriyle* süslenmiş bir gelin gibi duruyor da karşımızda, n'apalım?

Ben zaman bakımından gün geçtikçe karamsar oluyorum. Oysa eskiden böyle değildim. Belki de kendi gençliğimin geçtiği yıllarda bazı gerçeklerle karşılaşacağım diye bakıyordum yöreme ve çevreme de ondan. Ama ne yana dönsem, umudumu *kıran bir olayla karşılaşmaktayım.* Gençliğin, iş yapma, yukarlardakileri doğruya doğru yanaştırma potansiyelini dahi kötüye yorumlamakta ve kullanmaktayız. En ilericilerimiz dahi gençliğe sükûnet ve itidal tavsiye etmektedirler. Gençler yaşlıları, yaşlılar gençleri anlayamamaktadır. Sol'da, CHP da, olsun. TİP te olsun sürgit tartışmanın altında yatan bu anlama yoksunluğudur. Kimin ne dediği anlaşılamıyor ki, diyalog kurulsun ve tartışma kendi çizgisi ve özü içinde yapılabilsin.

Bir haftadır, Ankara'nın dışında gezip dolaşıyorum. Her rasladığım, bana:

«— **Bu olanlara ne diyorsun?**» diye soruyor. Ben de anlamazlıktan gelip :

«— **Ne oluyor?**» diyorum.

«— **Canım şu olanlar, görmüyor musun?**»

Demek herkes bir şey olduğunu görüyor, fakat bir türlü kendi elindeki malzeme ile yorumlayıp, bir karara varamıyor. Anlaşılan bu... Eldeki malzeme, olanları değerlendirme için yetmiyor. Niye yetmiyor bu malzeme? Çünkü, olan dediklerimizin altında yatanda da incir çekirdeğini dolduracak bir öz yok. Birbirimize yaptığımız fiyakanın adını tartışma komuşuz.

Ne kadar karamsar olsam, ne kadar umudumu yitirir gibi bir sıkıntıya düşsem, gene tarihin geçmiş ve gelecek sayfaları imdadıma yetişir. Bana bir ışık tutar ve yol gösterir. Ne de olsa bilimsellikten yanayız. Bütün bunların bir determinizmi vardır. Sular akıp, denizlerde buluşurlar. Büyük deniz de bizden yanadır.

«**Herhal ilerdedir günlerin en güzelleri..**» der, bu sonbahar sabahlarında teselli buluruz.

DIŞ YORUM

GENERALİN ZİYARETİ YADA FARE DOĞURAN DAĞ !

Hüseyin BAŞ

GENERAL de Gaulle'ün Türkiye'yi ziyareti, eşi benzeri görülmemiş karşılanışa, halkın gerçekten yakın ve sıcak ilgisine rağmen, çoğunlukla teslim edildiği gibi, «fare doğuran bir dağ» olmaktan ileri gidememiştir.

Yayınlanan ortak bildiri, generalin ziyaretinin yarattığı olumlu ve uygun ortamla kıyaslandığında, kuşku yok, umulan ağırlıktan yoksundur. Gerçekten de ortak bildiri, gerek biçim, gerek öz olarak klasik diplomasinin sınırlarını aşmaktan uzaktır. İki ülke arasındaki mevcut kültürel ve ticari ilişkileri ileride daha da artırmak gereğinden söz edilmesi, Ortadoğu sorununda ve Doğu Batı ilişkilerinde yumuşamadan yana olunduğunun ifadesini, teknik yardım konusunda varılan oldukça sınırlı bir anlaşma ile Kıbrıs'la ilgili bilinen düşüncelerin tekrarı bir yana bırakılırsa, iki ülke arasında temel bir yakınlaşmanın belirtisi olarak görülemez. Bu açıdan bakıldığında, Genaral de Gaulle'ün Türkiye'yi ziyaretinin, olayın önemi ölçüsünde sonuç vermediğini söylemek mümkündür. Oysa, mesele göründüğünden daha az karmaşıktır. Dağın fare doğurmasının nedeni, Fransa'nın, her konudaki ilişkilerin gerçekten ağırlığını duyuran bir biçimde artırılması için kendisini yeterli güçte görmemesinden çok, Türkiye'nin böylesine bir gelişme yönünde bir çok imkânlardan yoksun bulunmasıdır.

General, Amerikan sermayeciliğinin özel avlanma sahalarında her zaman bu tür güçlükle karşılaşmıştır. Latin Amerika ülkelerinde, Fransa'nın Amerikan tekelci sermayesi karşısına, özellikle ekonomik ilişkilerde daha uygun bir alternatif olarak çıkmak istemesi kolay olmamıştır. Hattâ, Fransa'nın Latin Amerika'da bu konuda Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin başarısına ulaştığını söylemek de mümkün değildir. General de Gaulle'ün bırakınız öteki avlanma sahalarını Amerikan sermayeciliği ile bizzat kendi ülkesinde de savaş halinde bulunduğu düşünülürse, yeni sahalarda bir alternatif olarak belirmesindeki güçlük kendiliğinden ortaya çıkar. Gerçi AP dış politikası, generalin müstesna kişiliği, iki ülke arasındaki tarihsel ve kültürel bağlar ve halkın sıcak ilgisinin de yardımıyla, ziyareti sıradan bir olay çerçevesinden çıkarmayı başarmamış değildir. Ama bu tıpkı doğulu komşularımızla ilişkilerimizde olduğu gibi, düzeyde kalmaktan öte gidenemiş ve bu ülkelerle ilişkilerimiz Amerika'nın bize tanıdığı ölçülerin içinde kalmıştır. Bununla birlikte, düzeyde de olsa, bugünkü yakınlaşmayı yarın için umut olarak görenler de tamamen haksız sayılmazlar. General de Gaulle'ün gelişini önceleyen yazımızda (Bak : ANT, Sayı : 95), ziyaretin iki ülke arasındaki çeşitli ilişkilerin dışında dışında kalan bir başka ve şüphesiz çok daha önemli bir yanından söz etmiştik. General de Gaulle, Amerikan sultası altında bunalan bizler için ülkelerin ulusal bağımsızlıklarının vazgeçilmez olduğunu gösteren, NATO'yu kovan, Fransa'da ve bütün dünyada gerçekçi bir politikayı savunan, Ortadoğu'da, üçüncü dünyada ve Vietnam'da ilerici düşünce ve eyleme karşı olmayan bir adamdı. Ve bütün bu niteliklerilyle de politikacılarımız için yanıltmaz bir mihenk taşıydı. General «değişen dünya şartları karşısında hiçbir ulus ebediyen kendi milli varlığını ve çıkarlarını kendisinden daha kuvvetli bir müttefikin veya müttefikler manzumesinin uğruna feda etmeyecektir.» demekte ve eklemektedir : «Türkiye, Fransa gibi milli varlığına ve bağımsızlığına düşkün bir ulusu barındırmaktadır. Türkler bağımsızlıkları için döğüşmüş ve en zor şartlar altında başka ülkelere taviz vermekten kaçınmışlardır. Türkiye ve Fransa, kuvvetlerini kimsenin kullanmasına meydan vermemeye ve kendilerini ilgilendiren olayları bizzat kendi ölçüleriyle tartmaya kararlıdır.»

Ama, AP çevrelerinin Atatürkçü dış politikamızın ve dünya görüşümüzün kaynaklarıyla son derece uyuşan bu düşünceler karşısınudaki tavırları, Turhan Selçuk'un karikatüründe enfes bir biçimde belirttiği gibi, General'i başları önüne eğik dinlemek olmuştur.

Dünya ülkelerine bağımsızlık örneği, umudu, dersi vermekten bağımsızlık konusunda başkalarından ders alacak duruma gelmişizdir. Gerçektir. Acıdır.

Kös dinlemekle mi kalmışızdır sadece? Hayır. De Gaulle'ün bağımsızlık çağrısı yaptığı bir sırada, AP Lideri Demirel, Le Monde'a verdiği demeçte General'le aynı dili konuşmadığını, dosta düşmana bir kez daha ilan etmiştir. AP Lideri, Türkiye ile Amerika ilişkileri, ikili anlaşmaların kamuoyunca da ilgi ile izlenen ve Türkiye'nin ulusal bağımsızlığı ile bağdaşmayan maddeleri konusundaki soruya cevabına ibretle eğilmek lâzımdır. Demirel, Türkiye Amerika ile ikili anlaşması olan tek ülke değildir. Ortak bir savunma sistemine katılmak, bir ülkenin bağımsızlığını ortadan kaldırmaz. Bu anlaşmalar, özgür bir ülke olan Türkiye'de tartışılmaktadır. Biz hiçbir zaman bu anlaşmaların Türkiye'nin bağımsızlığına halel getirdiği düşüncesine katılmadık. Şunu belirteyim ki, hükümetim bu tür hiçbir anlaşma imzalamamıştır. Anlaşmaların bugünkü konjonktüre göre yeniden düzenlenmesi için Amerika ile müzakere halindeyiz.» demiş, başka bir soruyu da şöyle cevaplamıştır : «Türkiye'de devletin savunmakla görevli olduğu bir anayasa vardır. Basın hürdür, muhalefet özgürdür.»

«İkili anlaşmalar, bağımsızlığımıza halel getirmez. Ama biz yeniden müzakere ediyoruz. Zaten bunları imzalayan da biz değiliz. Anayasa vardır. Devlet bunu korur. Ama bütün arzumuz, bir biçimine getirip anayasayı değiştirmektir. Basın hürdür. Sadece bir derginin sırtına bir yılda 250 yıl ceza yükledik. Muhalefet de özgürdür. Taşlı sopalı saldırılar, özgürlüğün tuzu biberidir.»

Şimdi alınız. Politikacılarımızı General'in mihenktaşına vurunuz. Takkeler düşecek, keller mutlaka görünecektir.

ANKARA'DA SAĞIRLAR DİYALOGU !

Onur BARTU

DE GAULLE, «Süleyman İktidarı» na kolay kolay unutamayacağı beş korkulu gün geçirdikten sonra Türkiye-den ayrılmıştır. İktidarın sık sık tekrarladığı «Aman bir çam devirip başımıza türlü-çeşitli dertler açmadan bir çekip gitse» duası kabul olunmuş ve Fransa Devlet Başkanı «ağzımıza bir parmak bal çalıp» gitmiştir...

İnönü'nün, Nazmiye Demirel'e meyva soyup ikram ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi tören salonundaki yemekte «De Gaulle - Sunay - Demirel - Bozbeyli» arasında ayak üzeri çok önemli görüşmeler olmuştur. Masa başında Türkiye yöneticilerinin evirip çevirip kalkınmadan ve yardımdan söz etmesi karşısında De Gaulle, önemli ve büyük konuların yemeklerde ayak üzeri konuşulmasının daha yararlı olacağı kanısına varmış olacak ki, TBMM Tören Salonundaki yemekte damdan düşer gibi,

— «Amerika Birleşik Devletleri Vietnam'da bombardımanı durdurmalıdır» deyivermiştir. İnönü'nün, Nazmiye Demirel'e meyva soyup ikram ettiği sırada geçen bu önemli konuşmalarda, Fransa Devlet Başkanı (eğer tercüman doğru çevirdi ise) şunları söylemiştir:

— «Vietnam Savaşı'na artık bir çare bulunmalıdır. Paris görüşmeleri bombardımanlar devam ettiği müddetçe sonuçlanamaz. Amerika, Vietnam'da bombardımanlara son verdiği takdirde görüşmelerin sonucu için olumlu bir zemin hazırlanmış olur. Amerika, Vietnam'da bombardımanı durdurmalıdır.»

Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü Galip Bolkar'ı dikkatle dinleyen Demirel bir süre susmuştur. Susmuştur, çünkü Türkiye'nin Vietnam konusundaki görüşünün Amerikan görüşünden pek farklı bir yanı yoktur. Çünkü, bir süre önce Türkiye Güney Vietnam'a askeri danışmanlar göndermeyi dahi düşünmüştür. Demirel nihayet konuşmuş,

«— Aslında Amerika işin içine bir kere girmiş, bir türlü çıkamıyor. Onlar da bir yol, hal yolu arıyorlar. Ama hangi tarafından işi tutacaklarını bilemiyorlar.» demiştir.

İki ayağı karada, bir ayağı denizde bir ülke olan Türkiye'nin Başbakanını dikkatle dinleyen De Gaulle, sözler tercüme edilince, konuyu değiştirmekten başka yol bulamamış ve İkinci Dünya Savaşı anılarını anlatmaya başlamıştır. 1944'de Stalin'le Moskova'da yaptığı görüşmeyi de anlatan De Gaulle,

—« Stalin'le Polonya'nın işgali konusunu görüştüm. Ruslara işgalden vazgeçmelerini söyledim. İşgali tasvip etmediğimi bildirdim.» demiştir. De Gaulle, bir parça da Stalin zamanındaki Rusya konusundaki izlenimlerini anlatmış ve sözü alan Sunay bu konudaki düşüncesini şöyle belirtmiştir:

—« Stalin, idareyi aldığından daha da kötü bırakmıştır. Stalin'den sonra da bir gelişme olmuştur.»

Elindeki meyveyi Nazmiye Demirel'e verirken, «De Gaulle-Sunay-Demirel ve Bozbeyli»nin koyu bir sohbete daldıklarını gören İnönü hemen Çağlayangil'i bularak:

—« İhsan Sabri bey görüşmelerde neler oluyor?» demiş ve şöyle devam etmiştir:

—« Müzakerelerdeki konuşmalarda De Gaulle ne diyor?»

Çağlayangil,

—« Size takdim edilecek bilgiler Paşam, merak buyurmayınız» cevabını vermiş ve çevrede gazeteciler olduğunu görünce İnönü'nün kulağına eğilip tam dokuz dakika bilgi vermiştir.

Çağlayangil, dörtlü ayak üzeri görüşmenin yapıldığı yere doğru yürürken, Demirel iki metre ötede konuşmaları dinleyen iki gazeteciyi görünce birden kıpkırmızı olmuştur. Çağlayangil ve Demirel görevli polislere, gazetecilerin oradan uzaklaştırılmalarını emretmişlerdir.

ORTAK BİLDİRİ

Tahminlerin aksine, kapalı kapılar ardında geçen görüşmelerde öyle pek önemli şeyler görüşülmemiştir. Daha çok iki ülke arasındaki kültürel ve teknik işbirliği konuları ele alınmıştır. Kısacası Türkiye, De Gaulle'ün ziyaretinden umduğunu bulamamıştır. Nitekim, «Le Figaro» gazetesi «Türkler, Fransa Cumhurbaşkanı'nın tutumu karşısında hayal kırıklığına uğradılar» demiş ve şunları yazmıştır:

—« Egemen olmak için birinci şart, egemenliği korumak imkânlarına sahip olmaktır.»

«Sud - Ouest» gazetesi ise

● Fransız Cumhurbaşkanı General De Gaulle'ün Türkiye ziyareti sırasında misafir devlet adamı NATO, Vietnam Savaşı ve bağımlı dış politika aleyhinde konuşurken kendisini ağırlayan Türk devlet adamları, kendilerini Amerika'nın etkisinden kurtaramadıkları için bu sözlerden adamakıllı rahatsız olmuşlar ve daima lâf değiştirmek yolunu tutmuşlardır. Yukarıdaki resimde General De Gaulle, Cumhurbaşkanı Sunay ile birlikte görülüyor.

Türkiye ile Fransa'nın dış politikalarında derin ayrılıklar ve aykırılıklar bulunduğunu kaydettikten sonra şöyle demiştir:

—« **De Gaulle, Çek olayının iki blokun varlığından ileri geldiğini savunurken, Türkler, bu olayın blokların varlığını zorunlu kıldığını söylemişlerdir.»**

Bütün bunlardan sonra 30 Ekim Çarşamba günü saat 13'de yayınlanan 103 satırlık Türk-Fransız ortak bildirisine şöyle bir göz atılırsa, bildirinin bir hatıra defterini andırdığı hemen görülür. Türk - Fransız Bildirisi'nin Arap - İsrail anlaşmazlığı ile ilgili 6'ncı paragrafının yedinci satırında başlayan,

—« **M. Jarring'in görevinin anılan karar hükümlerine uygun olarak işgal altındaki Arap topraklarının tahliyesini ihtiva eden bir hal çaresine müncer olması...»** diye devam eden satırları,

Vietnam'la ilgili yedinci paragrafın beşinci satırında başlayan,

«Bu görüşmelerin 1954 Cenevre anlaşmalarına dayanan barışa avdeti sağlamasını ve Vietnam halkının mukadderatına sahip olmasına imkân vermesini de temenni etmektedirler» diye biten cümlesi,

Kıbrısla ilgili sekizinci paragrafın üçüncü satırında başlayan,

—« **Fransa Cumhurbaşkanı, geçen sene Paris'teki buluşmaları sırasında ifade ettiği görüşleri teyid ettikten sonra.»** diye devam eden satırları dışında öteki bölümleri dişe dokunur tek şey vermemekte ve keçi boynuzu örneğinin şaheseri olarak belirmektedir.

De Gaulle bildiriye **«Amerika'nın Vietnam'da bombardımanı durdurmasının istenmesi»** yolundaki teklifinin, **«Kıbrıs'ta federatif bir sistem kurulması yolundaki tezinde ısrar ettiği»** görüşünün konulmasını istemiş, fakat Türkiye buna karşı çıkmıştır.

DE GAULLE HEDEFİNE VARDI

De Gaulle'ün yurdumuzu ziyareti ortak bildirilerin, Türk hükümet yetkililerinin demeçlerinin ışığı altında değerlendirilecek olursa yanlış yargılara yol açabilir. Bu ziyareti, De Gaulle'ün yurdumuzda bulunduğu sürede yaptığı çeşitli açık konuşmalardan yararlanarak değerlendirmek en doğru yol görünmektedir.

De Gaulle yurdumuza, çok iyi hazırlanıp gelmiştir. Türk toprağına bastığı anda yaptığı uzun konuşmayı, yabancı bir devlet başkanı için çok uzun sayılabilecek **(Çünkü bundan öncekiler «Merhaba Asker» demekle yetinmişlerdir)** Türkçe cümlelerle tamamlamıştır. Sonra, Ankara'da bütün sıkı güvenlik tedbirlerine ve yaşlılığına rağmen otomobilden inerek halkın arasına karışmıştır. **(Bilindiği gibi, De Gaulle'ün bu davranışını Cumhurbaşkanı seçildikten sonra Cevdet Sunay dahi bir kere olsun denememiştir.)** Halkın arasına karışıp karşısına çıkanların ellerini sıkmış, hattâ Türk geleneklerine uyarak içlerinden birini de yanaklarından öpmüştür. Bundan sonra De Gaulle, en zayıf yanını yakaladığı Türk halkının sempatisini ve sevgisini cebine koyarak istediği gibi konuşma imkânını bulmuştur.

De Gaulle'ün konuşmalarında Türk kamuoyunu çok yakından ilgilendiren cümleler şunlar olmuştur:

—« **Türkiye ve Fransa, bütünlüklerini ve bağımsızlıklarını idame ettirmeye, topraklarını, semalarını, kıyılarını, kuvvetlerini kimsenin kullanmasına meydan vermemeye, kendi rollerini oynamaya ve kendilerini ilgilendiren olayları ve çözümleri bizzat kendi ölçüleri ile tartışmaya kararlıdırlar.»**

Türk halkının övülmeyi sevdiğini bilen De Gaulle'ün, Türkiye'nin, ordusunun NATO *emrinde* olduğunu, toprakları üzerinde Amerikan üsleri bulunduğunu, gök ve kıyılarının Amerikalılar tarafından kullanıldığını, kendi rolünü hiçbir zaman oynamayacağını bilmemesine imkân yoktur. Bütün bunlardan sonra De Gaulle alay eder gibi şöyle demiştir:

—« **Fransa, politikasını Türkiye'ye yakınlaştırabilir.»**

NATO'ya rest çeken ve Doğu ile Batı arasında Üçüncü bir kuvvet olmak için büyük çabalar harcayan Fransa'nın, Türkiye'nin dış politikasına kendi politikasını uydurmasını ummak hayaldir.

De Gaulle, Radyo ve Televizyona verdiği demeçte de Türkiye ile Fransa arasında herhangi bir anlaşmazlık konusu bulunmadığını belirttikten sonra teknik ve kültürel işbirliğinden söz etmiştir.

De Gaulle şimdilik, Amerika'nın yerini alabilmek için, ilk adım olarak kültürel ve teknik işbirliğinden işe başlamıştır. Teknik işbirliği anlaşmasının amacı, Türk halkının sevmediği Amerikalı danışmanların yerine Fransız danışman ve uzmanlarının konulmasıdır. Ve De Gaulle bunda da başarı sağlamış ve bu konuda şöyle demiştir:

TÜRKİYE ÜZERİNE OYUNLAR

—« **Türklerle ilişkilerimizde yeni gelişmeler bekliyoruz. Bu, her iki ülkenin de çıkarlarına uygundur. Aslında, Türkiye ile Fransa'nın durumları arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. İlişkilerimizin yoğunlaştırılması karşılıklı çıkarlarımızın gereğidir.»**

Aslında Ortadoğu'da uygulanan, daha doğrusu sürdürülen büyük çıkar savaşının bir bölümü de şimdi Türkiye üzerinde oynanmaktadır. Fransa Devlet Başkanı ikili görüşmelerde Türkiye'den işçi ithal edeceğini de belirttikten sonra petrol sondajları konusunda da yardımcı olunacağını söylemiştir. Fransız petrol uzmanları Türkiye'de, Amerikalıların arama yapıp da olumsuz rapor verdikleri ve üzerine çeşitli söylentilerin çıktığı yerlerde arama yapacaklardır. Bu bir noktada, petrol konusunda Fransa ile Amerika'nın Türkiye'de de karşı karşıya gelmeleri olacaktır ki, asıl önemli olan bu değil, Türkiye'nin bundan böyle Fransa'nın Ortadoğu'da yürüttüğü politikayı desteklemesinin sağlanıp sağlanmayacağıdır.

Yaşadığımız yüzyılda üretimi arttırmaktan çok satmanın önemli olduğu ve bütün güçlerin kaynağının güçlü bir ekonomi olduğu bilindiğine göre, De Gaulle önce ekonomik bir zafer kazanabilmek için imkânlar aramaktadır. Bunun için de, el atılması gerekli en verimli bölge Orta-Doğu'dur. Bir süreden beri Orta-Doğu'da sürdürülen ekonomik politikanın sürekli olması için, değişen dünya şartları içinde Fransa'nın Türkiye ile iyi ilişkiler kurması şarttır. Çünkü, gerek Amerika, gerek Sovyetler Birliği bunu başarmış, yada başarma yolundadırlar. Ortadoğu'ya paralel olarak, Afrika'da Fransa'nın yürüttüğü aktif politika bir noktada, Ortadoğu'da izlenecek tutuma da bağlıdır. Fransız genişleme politikasının kilit noktalarından birinin Türkiye olduğu meydandadır. Bu bakımdan Türkiye ile iyi ilişkiler kurmak, Türk halkının sempatisini toplamak gereklidir. Gerçi, büyük bir kalkınma hamlesi içinde bocalayan Türkiye'de bütün imkânlar Amerikan tekelindedir, amma geri kalmış ülkelerde boş alanlar bulmak her zaman mümkündür.

Türkiye'nin de yeni ekonomik imkân ve yardımlar aradığı şu günlerde Fransa'nın ona yaklaşması kolay olacaktır.

Parası peşin ödenmiş 50 tane «Mirage-5» uçağını İsrail'e teslim etmeyen Fransa, bunlardan on tanesini Lübnan'a, kalanını da Irak'a vermiştir. Bu davranış, son İsrail-Arap savaşına kadar İsrail'i destekleyen Fransa'nın çıkarları için artık Arapların yanında yer aldığını göstermektedir. Bunun en büyük nedeni, Fransa'nın İran petrollerinin yüzde 23 hissesi yanında, Irak Milli Petrol Şirketi ile imzaladığı yirmi yıl süreli anlaşmadır. Irak'la imzaladığı anlaşma ile Fransa yılda en azından bir milyon tonluk bir petrol kazancı sağlamıştır. Bu imkânları sürdürmek ve Türkiye'yi Ortadoğu'da sürdüreceği politikada paravana olarak kullanmak için planlar hazırlayan De Gaulle, bir açıdan beş günlük Türkiye gezisi sırasında umduğunu sağlamıştır.

Yalnız De Gaulle'ün burada unuttuğu nokta, Türk - Fransız ilişkilerinin geliştirilmesi karşısında Amerika'nın tutumunun ne olacağıdır. Amerika Birleşik Devletleri, en kısa zamanda karşı tedbirlerle ortaya çıkacak, gerektiğinde ekonomik baskı yollarına başvuracaktır.

Dev Üçlünün ikinci kitabı çıktı

Yer demir gök bakır

Yaşar Kemal

Yaşar Kemal'in dev üçlüsünün ikinci kitabı olan Yer Demir *Gök Bakır, doyumsuzlukların, kaçışların hikâyesidir.* Yaşar Kemal bu romanında, başı dara gelmiş, sıkılmış halkın sığınmak için kendisine bir ermiş, bir ümit dünyası yaratmasını en ince ayrıntılarına kadar anlatır. Bir toplum bir düş dünyası yaratırken Yaşar Kemal bu yaratış anını Yer Demir Gök Bakır'da en gerçek yönüyle yakalar. Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde 496 sayfalık bu eser 15 Lira fiyatla ANT YAYINLARI'nın sekizinci kitabı olarak çıkmıştır. Genel Dağıtım : ANT YAYINLARI - P.K. 701 - Sirkeci - İstanbul. İstanbul ve Ankara Dağıtımı : GE - DA. Üçlünün son kitabı olan Ölmez Otu da yakında çıkacaktır

Alberto Bayo
Gerilla nedir
5 LİRA

Kemal Sülker
Nâzım Hikmet'in polemikleri
7,5 LİRA

Yaşar Kemal
Ortadirek
15 LİRA

Stokely Carmichael
Siyah iktidar
7,5 LİRA

Che Guevara
Savaş anıları
tükendi

Emile Burns
Marksizmin temel kitabı
5 LİRA

ABONELERİMİZE İNDİRİM : ANT'a abone olanlar yukarıda ilan edilen bütün kitapları *yüzde* 20 *indirimle alabilir.* Abonelerimiz için Yer Demir Gök Bakır, 12, Ortadirek 12. Savaş Anıları 8, Marksizmin Temel Kitabı 4, Nâzım Hikmet'in Polemikleri 6, Siyah İktidar 6, Gerilla Nedir 4 Lira'dır. ANT'a abone olan her okurumuz dergimizi 84 Kuruş'a alarak 21 Lira, kitaplarımızı 13 Lira indirimle alarak bir kalemde 34 Lira tasarruf sağlayabilecektir. Bunun için abone bedelini ve kitap ücretini «ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İstanbul» adresine havale etmek kâfidir.

Bu bilirkişilerle adalet tecelli edebilir mi?

Gedikli fetvacı Erman'ın düzmece raporu

Basın dâvalarında savcıların kanuna aykırı davranışları, özellikle bilirkişi seçme konusundaki yetki dışı tutumları, son aylarda toplu basın ve ağır ceza mahkemelerinde yapılan duruşmalarda adamakıllı ortaya çıkmıştır. Prof. Sulhi Dönmezer, Prof. Sahir Erman, Prof. Recai Galip Okandan, Selçuk Özçelik gibi bilirkişilerin verdikleri raporların ise bilim ve adalet anlayışı ile asla bağdaşamayacağı, Yargıtay'ın çeşitli kararlarıyla sabit olmuştur. Bu bilirkişilerden Prof. Sahir Erman'ın, Ahmet Angın tarafından Türkçeye çevrilen Kazancakis'in Toda Raba adlı eseri hakkında verdiği «komünizm propagandası vardır» fetvası üzerine Angın'ın avukatı Faik Muzaffer Amaç 4. Ağır Ceza Mamkemesi'ne bir dilekçe vererek bu raporun perişanlığını gözler önüne sermiştir. Türkiye'de 200 Lira karşılığında bir çok yazar ve düşünürün mahkûm edilmesine fetva veren bilirkişilerin kasıtlı tutumlarını ortaya koymak bakımından bu dilekçeyi aynen yayınlıyoruz:

*«Bilirkişiye, bir fiilin suç teş*kil edip etmediğinin sorulması, ne genel hukuk ilkeleri ile bağdaşabilir ve ne de Usul Kanunu ile. Zira hangi fiillerin T. Ceza Kanunu'nun hangi maddelerinde yazılı suç unsurlarını ihtiva ettiğini tesbit etmek ve hüküm vermek yetkisi sadece yargıçlara aittir. Bu nedenle dâvaya konu olan kitabın 141 veya 142 inci maddelerde gösterilen suç unsurlarını taşıyıp taşımadığının tesbiti için bilirkişiye görev verilmiş olması usule aykırıdır.

Türk Hukuku Lûgati bilirkişiyi şöyle tanımlar:

«Maddi delillere ilişkin bir meselede, sahip oldukları bilgi ve uzmanlık nedeniyle, yargıca yardım için görevlendirilen kimse.»

Bu tanımda da belirtildiği gibi, ancak maddi delillere ilişkin bir meselede bilirkişinin yardımına baş vurulabilir. Hukuk problemlerinin çözümlenmesi maksadıyla bilirkişiye başvurulamaz.

Koskoca kitabı birkaç saatte İnceleyip (!) «Komünizm» damgası vuran gedikli fetvacı Sahir Erman

BİLİRKİŞİ S. ERMAN NEYİN UZMANIDIR?

İddia makamınca bilirkişi olarak seçilmiş olan Sahir Erman'ın hocası durumunda bulunan Faruk Erem, Ceza Usulü kitabında *bilirkişilik* konusunda şöyle diyor:

«Soruşturmada tesbit edilen vakıalardan, uzmanlık nedeniyle sonuç çıkarmaya yargıç tarafından davet edilen kimseye bilirkişi denir.

***«Kural, her dâvanın bilirki*şisinin yargıcın kendisi olmasıdır. Ancak bu, imkânsızdır. Yargıcın, her alanda uzman olması istenemez. Bu nedenle yargıç, bilirkişinin yardımına muhtaçtır. Gerçekten buna ihtiyaç gösteren hususlarda bilirkişiye baş vurulmalıdır. Söz gelişi, bir yazıda hakaretin var olup olmadığını yargıcın bilirkişiden sorması yersizdir. Zira bir şeyin suç teşkil edip etmediğini yargıcın herkesten iyi bilmesi gerekir.»**

Demek ki, bilirkişi, ancak yargıcın uzmanlığı dışında kalan konularda görevlendirilebilecektir. Böyle olunca:

Ceza Hukukçusu olmaktan başka bir niteliği bulunmayan Sahir Erman'ın bilirkişi seçilmiş bulunmasının da usulsüzlüğü kendiliğinden ortaya çıkar.

Resmi etiketi, Sahir Erman'ın sadece Ceza ve Ceza Usulü Hukukunu bildiğine karine teşkil eder. Onun bu alan dışında da bir uzmanlığı bulunduğunu gösteren hiç bir emare ortada yoktur.

Sâdece Ceza ve Ceza Usulü Hukuku üzerinde bilgi sahibi olmak ise bir ceza mahkemesinde, hele bir ağır ceza mahkemesinde bilirkişilik yapmaya hak kazanmak için asla yetmez. Çünkü ağır ceza mahkemesi heyetinin ceza ve ceza usulü hukukunu en aşağı o bilirkişi kadar bildiğini kabul etmek zorunludur. Aksini iddia etmek, mahkeme heyetine, en hafif deyimi ile, saygısızlık olur.

BİLİRKİŞİ SEÇME HAKKI YARGICINDIR!

Onun için, hazırlık tahkikatında, **Toda Raba** adlı kitapta T. Ceza Kanunu'nun 141 ve 142 inci maddelerinde gösterilen suç unsurları bulunup bulunmadığı hususunun bilirkişiye incelettirilmesi ve hele bilirkişi olarak, hukukçu olmak dışında hiçbir niteliği bulunmayan Sahir Erman'ın seçilmiş olması usule ve hukukun genel ilkelerine tamamiyle aykırıdır.

Bilirkişiyi seçmek ve sayısının tayin etmek Usulün 66 ıncı maddesine göre yargıca ait bir haktır. Ancak gecikmesinde zarar bulunan hallerde bu hakkı savcı kullanabilir.

Esas bakımından yargıca ait bulunduğu kanunla belirtilmiş olan bilirkişi seçme hakkını; kimi savcıların, hiçbir zorunluk bulunmadığı halde kullanmakta ve böylece bilirkişi seçme hakkını yargıçlardan gasp e' ıeye kalkışma alışkanlığında oldukları üzüntü ile görülmektedir.

Kimi savcıların, ne çeşit rapor verecekleri artık önceden bilinmekte olan ehliyetsiz ve yetkisiz bir takım bilirkişilerden, hazırlık soruşturması sırasında rapor alma alışkanlıkları, hem *bir çok kişilerin mağ*duriyetlerine ve hem de mahkemelerin işlerinin çoğalmasına sebep oluyor. Zira, sorgu yargıcı, delilleri takdir yetkisine sahip bulunmadığından, bu yetki sadece mahkemeye ait olduğundan, dosyada aleyhte bir bilirkişi raporu bulununca son soruşturma kârarı verilmek zorunluğu ortaya çıkıyor. Böylece gerçekte, yargılamanın men'ine karar verilmesi gereken bir çok basın dâvaları sadece kimi savcıların bu işgüzarlıkları yüzünden mahkeme-

POLiTiKA FOBiSi

TÖS'lü öğretmenler şimdiye dek zaman zaman, politika yapmakla suçlanmışlardır. Daha geçenlerde Milli Eğitim Bakanı, bir süre önce *Kayseride söylediği bir sözü* Denizlide tekrarlamış. TÖS'lü öğretmenlere **«politika yapıyorsunuz. Çıkın öğretmenlikten, sizinle siyaset minderinde güreşelim»** demiştir. Aslına kalırsa yalnız TÖS'lü öğretmenler üzerinde değil, tüm devlet memurları ve onların kuruluşları üzerinde de, hattâ tüm işçi sendikaları ve sendikalı işçiler üzerinde de bir politika fobisi yaratma çabası sürdürülegelmiştir Türkiye'de.

Ancak bu çabalar, her yerde ve her dönemde başını gerçeklerin taşına vurmuştur. Resmi yasaklarla her türlü politik eylemin dışına itilmek istenen grup ve yığınlar, kölelik çağında bile bu yasakların dışında politik eylem olanağı bulmuşlardır. Hattâ yer yer yasakları da dinlemeyerek, politik eylemlerini, egemen sınıfları ve onların siyasal temsilcilerini alaşağı etme doğrultusunda sürdürmüşlerdir. Spartaküs olayı bunun bir örneğidir.

Demek ki yeryüzünde insanları ve onların her türlü kuruluş ve örgütlerini, politikadan mutlak olarak ayırmak, politik olanlar ve olmayanlar diye iki sınıfta toplamak mümkün değildir. Çünkü yeryüzünde hiç bir kişi, kurum ve kuruluşun, siyasal olmayan hiçbir davranışı yoktur. Bir toplumun bireyleri, kurum ve kuruluşları, bu konuda ancak üç guruba ayrılabilirler. Gurupların birinde mevcut düzeni bilinçli olarak sürdürme geliştirme çabasında olanlar, ikincisinde *mevcut düzene bilinçsizce tâbi olanlar*, üçüncüsünde ise, başkaldıranlar yada onu değiştirmeye çalışanlar vardır. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik, ideolojik ve siyasal koşullar, *bugün bizi herhalde bu düzeni sürdürüp* geliştirmeye, yada alkışlamaya değil, değiştirmeye zorlamaktadır. Peki bizi çevreleyen ekonomik, ideolojik ve siyasal koşullarla mücadele *etmeden, yani politikaya, politikanın hiçbir türlüsüne* dokunmadan bu nasıl mümkün olacaktır? Ekonomik mücadelenin ayni zamanda ideolojik ve siyasal mücadele olduğu, ideolojik mücadelenin ayni zamanda *ekonomik ve siyasal* mücadele olduğu, siyasal mücadelenin de ayni zamanda hem ekonomik ve hem de ideolojik mücadele olduğu bilinmektedir. Örneğin TÖS bir ekonomik mücadele aracıdır ama görülüyor ki onu ideolojik ve siyasal mücadelelerin bütünüyle dışında tutmak, tam anlamıyla eşyanın doğasına aykırıdır. Ancak ortada bağlayıcı yasalar vardır. Buna göre örneğin TÖS, belirli bir siyasal örgütün (partinin) iktidara geçmesi yada iktidardan uzaklaşması için etkinlik gösteremez. Peki, politika belirli bir partinin iktidarı için yapılacak mücadelelerin toplamından mı ibarettir? Yukarıda belirttiğimiz gibi, politik olmayan hiç bir kişisel, kurumsal ve örgütsel davranış yoktur. Bakkaldan tuz isterken bile politik alanın içinde olan kişioğlu, işçinin, öğretmenin ücretine zam isterken haydi haydi politika yapmış olacaktır.

Az gelişmiş ülkelerdeki Sendikacılığı inceleyen California Üniversitesi Profesörlerinden Dr. *Walter Galenson'un*, bu görüşü doğrulayan şu sözleri oldukça dikkate değerdir :

«... yeni gelişmekte olan memleketlerde, siyasetten uzak bir sendikacılığın tesisi pek mümkün görünmemektedir. *Radikal bir ideolojiye sahip* ve ileri derecede siyasi bir şekle bürünmüş sendikacılık tipinin türemesi daha fazla muhtemeldir. Gerçekten bunun hakim ve yaygın tip *olacağına dair tahminlerimiz o kadar kuvvetlidir* ki, bahis konusu tipe rastlamadığımız takdirde sendikacılığın işverenlerin veya devletin otoritesine tâbi kılınmış olduğu,yani ya sarı sendikacılık yahut da korporatif bir çalışma cephesi hareketinin mevcut bulunduğu neticesini çıkarabiliriz.» (Sosyal Siyaset Konferansları. 16. Kitap. s. 60)

Evet, İngiltere örneğinde belirttiğimiz gibi **«doğrudan zam mücadelesi»** bile politik bir eylemdir Bunun yanında **«düzen mücadelesi yoluyla zam mücadelesi»** daha da politik bir eylem olacaktır. Neylersiniz ki geri kalmış ülkeler için, aslında bundan başka sendikal eylem yolu ve olanağı yoktur. İşte Profesör bu gerçeğe isabetli bir teşhis koymaktadır. Bu profesörün Amerikalı oluşu da ithamcıları ayrıca düşündürmelidir.

Sendikaların elbette ki **«politik çözüm»** yetkisi yoktur ve olamaz da. Hele dar anlamda politika yasağı olan ülkelerde, sendikaların siyasal örgütlerle ilişkisi dahi mümkün değildir. Örneğin Türkiye'de memur sendikalarının durumu böyledir. Öteki memur sendikaları gibi TÖS'ün de bu yüzden herhangi bir parti ile ilişkisi söz konusu olamaz. Ve TÖS herhangi bir parti *ile her hangi bir ilişki* peşinde olmamıştır. Buna rağmen TÖS'lü öğretmenler politika yaptıkları iddiasıyla zaman zaman suçlanmışlardır. Bu suçlamayı yapanların bir bölüğü Türk sendikacılığında ***«düzen mücadelesi yoluyla çıkar mücadelesi»*** gerektiğini farkedemeyenlerdir. Başka bir deyişle, Türk sendikacılığıyla örneğin İngiliz Sendikacılığını birbirine karıştıranlardır. Öteki bölüğü ise, *yasalardaki yasaklara uymayan* değil, bilimin ve yurt gerçeklerinin dediğini yapan TÖS'lü öğretmenleri, yasalar dışında ve kendi partilerinin içinde göremeyince tıpkı Bakan Ertem gibi baba*ları tutanlardır*

Feyzullah ERTUGRUL

ler huzuruna getiriliyor.

Oysa, savcılar, suç teşkil eder nitelikte gördükleri eserlerin yazarları hakkında, bilirkişi mütaleasına baş vurmadan da kamu davası açabilirler. Ve böyle yapmakla hem usule uy*gun hareket etmiş olurlar, hem* de yetkisiz ve ehliyetsiz bir takım kişilere bilirkişi ücreti adı altında devlet bütçesinden fuzuli olarak *200*'er lira dağıtmış olmanın ve ayrıca kimi masum kişilerin mağduriyetlerine, bilerek veya bilmeyerek, sebep olmuş bulunmanın vicdan üzüntüsünden kendilerini kurtarmış olurlar.

SAHİR ERMAN'IN RAPORU

Sahir Erman'ın, bilirkişilik görevini asla ciddiye almadığını, bu işi büyük bir lâubalilik içinde yaptığını belirten delillerden biri şudur:

TETKİKAT ZAPTI ile bilirkişi raporu aynı tarihi taşımaktadır.

Bilirkişi'ye, dava konusu kitap 1 Mart 1968 tarihinde verilip kanaatı sorulmuş ve bilirkişi de 242 sayfalık kitabı aynı günde güya incelemiş ve dokuz sayfalık raporunu yine aynı günde düzenleyip, aynı 1 Mart 1968 tarihinde vermiştir.

İnsan gücünün üstünde gibi gözüken ve 6-7 saatın içine sığdırılması imkânı bulunmayan *bu işi Sahir Erman'ın nasıl* beserebildiğine biz önce çok şaşmıştık. Ama, raporu okuduğumuz zaman anladık ki ortada şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü Sahir Erman kitabı incelemeye lüzum görmemiş; raporunu kitaptan rastgele aktardığı parçalarla doldurup, buna dört buçuk satırlık şu gerekçesiz suçlamayı eklemekle yetinmiştir:

«Bütün bu fikirlerin komünizm propagandası olduğu ve komünist partiye girilmesini, her ülkede komünist ihtilâlin çıkması için çalışılması fikrini telkin edici mahiyette bulunduğu cihetle, tetkik konusu ki*tapta T.C.K.'nun 142 inci* maddesine girecek tarzda komünizm propagandası yapıldığı sonucuna varılmıştır.»

Kitaptan yapılan aktarmalardan sonra, Sahir Erman'ın kendine mahsus olarak ileri sürdüğü mütalâa işte bu dört *buçuk satırdan ibarettir*.

Mahkemeler bilirkişi mütalâasına uymak mecburiyetinde bulunmadıklarına göre bu mütalâaların inandırıcı ve bunun için de gerekçeli olması zorunludur. Hiçbir gerekçeyi taşımayan bir bilirkişi mütalâası, keenlem yekûn sayılır.

Türk Ulusu adına hüküm vermeye yetkili bulunan mahkemeler bile her türlü kararlarını gerekçeli olarak yazmaya mecburdurlar. Bu, Anayasa'nın 135 inci maddesinin açık bir *emridir:* Gerekçesiz bir bilirkişi raporunu, mahkeme hüküm tesisine yeter bir belge niteliğinde kabul edecek olursa mahkeme kararı da gerekçeden yoksun kalmış bulunacaktır. Bu takdirde verilecek karar Anayasa'ya aykırı olur. Bunun için: Bilirkişi raporlarında mühim olan, bilirkişinin vardığı sonuç değil bu sonuca nasıl ve hangi nedenle varıldığıdır.

Sahir Erman, yukarıda da arzettiğimiz gibi 242 sayfalık bir eserin incelenmesine ve ayrıca dokuz sayfalık raporun hazırlanmasına en fazla 6 - 7 saatlik bir zaman ayırmış bulunduğundan ve üstelik kendisi *edebiyatçı da olmadığından* eseri anlayamamış ve bu sebeple yanlış sonuca varmıştır. O kadar ki, Sahir Erman, bu kitapta Kazancakis'e ait olmayan bir kısmı bile Kazancakis'e ait kısımla karıştırmıştır.

Dâva konusu kitapta, yedinci sayfadan 12 inci sayfaya kadar süren, ve BİR YOLCU başlığını taşıyan yazı Kazancakis'e ait değildir. Bu yazı, Panait Strati adındaki bir başka yazarın ÖTEKİ ALEVE DOĞRU adındaki eserinden alınmıştır. *Sahir Erman, bunun bile far*kında olmamış ve Panait Strati'nin bu yazısını da Kazancakis'e mal etmiştir.

Sahir Erman, Kazancakis'in sandığı, gerçekte Panait Strati'ye ait bulunan bu kısmı da, raporunun ilk sayfasında suçlamıştır. Oysa, ayrıca da yayımlanmış olan Panait Stratinin bu eseri hakkında şimdiye kadar hiçbir kovuşturma yapıl*mamıştır.*

KAZANCAKİS'İN BÜTÜN KİTAPLARI İNCELENMELİDİR.

Sahir Erman, Toda Raba adlı kitabın tümünden bir anlam çıkaramamış olduğundan bir takım cümleleri alt alta yazmak suretiyle kitabı suçlamaya kalkışmıştır. Oysa, Kazancakis'in kişiliği hakkında bilgi edinmek içi nyalnız dâva konusu kitabın incelenip anlaşılması da *yetmez;* Kazancakis'in bütün kitaplarının okunup incelenmesi gerekir.

Davamızda, bilirkişinin her şeyden önce *inceleyip belirtmesi* gereken soru şu olmalı idi:

Toda Raba adlı kitabın ve yazarı Kazancakis'in edebiyat âleminde bir yeri var mıdır?

Anayasamız, bilim ve sanatı öğrenme ve öğretme özgürlüğü tanımıştır. Anayasamızın 21 inci maddesi şu hükmü taşır:

«Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.»

Anayasa'nın bu açık hük*münden kesin olarak şu sonuca* varılır:

Bilim ve sanat eserleri 142 inci maddenin kapsamı dışındadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de 141-142 inci maddelerle ilgili olan 26/9/1965 günlü ve 1963/173-1965/40 sayılı kararında bu hususu belirtmiştir.

Şu halde bir eserin 142 inci madde kapsamına girip girmeyeceğinin tesbiti için her şeyden önce o eserin bir sanat eseri yada bilim eseri olup olmadığının araştırılması gerekir.

Öyle ise, bir şiirde, bir romanda, bir tiyatro eserinde 142 inci madde unsurlarının bulunup bulunmadığını tesbit edebilmek için önce bu *eserlerin* edebi bir değeri bulunup bulunmadığının araştırılması gerekecektir. Bunun tesbiti de bir ceza hukukçusunun değil bir sanat adamının, özellikle edebiyatçının yapabileceği bir iştir.

Biz, Türk Yargıcının Türk Hukukunu bilirkişiden öğrenmeğe ihtiyacı bulunmadığına inandığımız için yeniden seçilecek bilirkişilerin, hukukçu —özellikle *ceza hukukçusu*— olmamaları gerektiği üzerinde ısrar ediyoruz.

Bu dâvada bilirkişilik yapacak kimselerin, Yunan Edebiyatı da içinde olmak üzere, Çağdaş Batı Edebiyatını iyi bilen kimseler arasından seçilmesi gerekir. Zira, Batı Edebiyatını, bu edebiyat kadrosu içinde Yunan edebiyatının yerini ve Yunan edebiyatı içinde de Kazancakis'in kişiliğini ve onun tüm eserlerini bilmeyen bir kişinin bu dâvada bilirkişi olarak vereceği mütalâa her hangi bir değerden yoksun kalmaya mahkûmdur

Bu sebeplerle:

Üniversite'nin Edebiyat Fakültesinde Çağdaş Yunan Ede*biyatını öğreten bir kürsü* bulunmadığı da göz önünde tutularak, bütün Türk Edebiyatçılarını içinde toplamış olan Türk Edebiyatçılar Derneği'nden bu işe ehil kimselerin sorulmasının, seçilecek bilirkişilerin yetkili ve ehliyetli kimseler olmasını sağlamak için, en uygun yol olacağı kanaatindeyiz.»

Basın : 60258/538

BASIN TİP'İ NASIL GÖRÜYOR

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin üst kademesindeki anlaşmazlık, geçtiğimiz hafta hemen hemen bütün gazetelerin yazarları tarafından yoruma tâbi tutuldu. Bu yorumlar, TİP'in Bâbıâli basını tarafından nasıl görüldüğünü yansıtması bakımından da ilgi çekiciydi. Aşağıda, bellibaşlı gazete yazarlarının TİP hakkındaki görüşlerini, hiçbir mütalâa katmadan, özet halinde veriyoruz:

ABDİ İPEKÇİ (Milliyet) — «Türkiye'nin tek sosyalist partisi iddiasını taşıyan TİP, kuruluşu gereği iki ayrı grubu bir araya getirmektedir: Sendikacılar ve aydınlar... Bunlardan sendikacılar, durumlarının yarattığı tabii bir davranışla sorunlara pratik ve pragmatik çözümyolları aramak eğilimindedirler. Aydınlar ise teorik düşünmekte, uzun vadeli strateji üzerinde durmaktadır. Bu iki farklı bakış açısına rağmen parti içinde esaslı tartışmalar ve ayrılıklar daha çok aydınların kendi aralarında olmuştur. TİP'in benimsemesi gereken sosyalizm anlayışı ve stratejisi partinin yöneticileri arasında sürekli tartışmalara konu olurken, partinin dışındaki solcu çevreler de kendi görüşlerini hakim kılacak çabalarda bulunmuşlardır. İşte son olayların bu tartışmaların yarattığı bir sonuç olduğu anlaşılmaktadır.»

CUMHURİYET (Olayların Ardındaki Gerçek) — «Çekişmeler daha önce ilçe ve il çapında başlamış, bir takım partililer, özellikle İstanbul'da, ihraç edilmişlerdi. İhraçlar klasik sosyalist partilerdeki merkeziyet anlayışının sonucu idi. Parti *genel merkezi ve liderlerin* çizdikleri sınırlar dışında kalanlar, hattâ kongrelerde gürültü çıkaranlar için dahi ihraç mekanizması işletiliyordu. 2 Haziran seçimlerinde TİP'in oy oranının düşmesinden sonra çatışma ve çekişmeler yukarı kademelere sıçradı. Mehmet Ali Aybar'ın son konuşmalarında tema olarak aldığı «Türkiye tipi sosyalizm» bardağı taşıran son damla olmuş, zaten 1969 seçimlerini pek ümitli görmeyen liderler arasındaki çekişme güvenoyuna kadar gitmiştir. Bir yandan, önce bağımsızlık ve diğer güçlerle işbirliği sloganını bayrak yapan eski sosyalistlerin, öte yandan Aybar'a cephe alan liderlerin birleşmesi TİP'in durumunu şimdi ilginç hale getirmiştir.»

İLHAMİ SOYSAL (Akşam) — «TİP'te son günlerde birdenbire su yüzüne vuran anlaşmazlıkların nedenleri bir hayli çoktur. Bunlardan biri, genel başkanının «takım çalışması» yapmaktan uzak, «kişisel» bir yönetim kurma eğilimine bağlanmaktadır... Denilmektedir ki, «TİP içindeki çekişmelerde bardağı taşıran damla, Çekoslovakya olayları karşısında Aybar'ın takındığı kişisel tutum olmuştur.» TİP'in zoru tabii ki sadece parti içi anlaşmazlıklarda da değildir. Türkiye'de TİP dışında da sosyalist gruplar vardır. Bunlar da çeşitli görüşleri dile getirmektedirler. Aybar, bir noktada bu grupların da ayrı partiler olarak örgütlenmesinden yada parti içi yönetimi ele geçirmelerinden endişelidir. İşte bütün bunlar TİP'i, büyük kongresi arifesinde bir çıkmazın eşiğine getirmiştir. Bugünden bilinen, merkez sol CHP'deki Ortanın Solu - Ortanın Göbekçileri çatışmasının sürmesinin yanı başında, sosyalist TİP'te de bir Sağ Kanat - Sol Kanat çatışmasının ortaya çıktığıdır.»

VECİHİ ÜNAL (Bâbıâlide Sabah) — «Prof. Sadun Aren, Behice Boran ve arkadaşlarını dinlerseniz, Mehmet Ali Aybar ve çömezleri teoriyi anlayamamış, marksizmi yozlaştırmışlardır. Mehmet Ali Aybar ve onun koltuğu altına sığınanlar ise, muarızlarını memleket gerçeklerini ve teorideki yeni gelişmeleri bilmemekle suçlandırmışlardır. Oysa bütün bunlar gerçek niyeti gizlemek için kullanılan birer boş laftır ve bütün mesele koltuk kavgasıdır. Genel kongre yaklaştıkça TİP'teki hayatiyet (!) artmakta, ikbal ve koltuk kavgası hızlanmaktadır. Ve asla yalan söylemeyen (!) sosyalistlerin birbirlerine layık gördükleri karşılıklı iftiraları dinlemek, hem ibret verici, hem de eğlendirici olacaktır.»

YENİ GAZETE — «Bu partide böyle bir görüş ayrılığı her zaman beklenmiştir ama bunun aydınlar, yada işçi grubu içinde değil, yönetimi yüzde elli oranında aralarında bölüşmüş bulunan bu iki grup arasında belirebileceği düşünülmüştür. Gerçi parti içinde bir sözcülük kavgası olmamaktadır ama, hemen her konuda konuşan aydın grubudur ve işçilerin *beyanları belirli* hallere inhisar etmektedir. İşte bu sebeple de günün birinde başgösterebilecek çatlamanın bu noktada ortaya çıkması beklenmiş ve tabii sayılmıştır. Şimdi karşı karşıya bulunulan mesele ise esas itibariyle aydın grubu ile lider Aybar arasındadır. Bu partinin yönetimine hakim, hiç değilse etkili bazı elemanların, sosyalizmin genel kurallarından ve milletlerarası niteliklerinden fazla uzaklaştırılmaması taraftarı oldukları bilinmektedir. Bunlara göre Türk sosyalizmi bilimsel sosyalizmin diyalektiği içinde oluşacak ve şekillenecektir. Hal böyle olunca da, Aybar'ın Merkez Yönetim Kurulu'nun daha sıkı murakabesini kabul etmesi, yada görevini terketmesi gerekmektedir. *Ama gelişmeler dikkatle* izlendiği takdirde sonucun başka türlü olacağı ve lideri düşürme yetkisine sahip kırk kişilik genel yönetim kurulunun tenkitçilerden çok Aybar'a arka çıkacağı anlaşılmaktadır. Zira bu kurulun yarısını teşkil eden işçiler, aydınların da bir kısmı yanlarında olmak üzere, Aybar'la beraberdirler. Bu durumda da görevden ayrılmak, tenkitçilere düşecektir.»

REFİK ÖZDEK (Bugün) — «Bütün siyasi parti liderleri, Rusya'nın Çekoslovakya'yı istilasını takbih ederlerken, Meh*met Ali Aybar'ın bunu tasvip* etmesi aşırı bir cüret olurdu. Onun için Aybar Rusya'yı sosyalizmin güleyüzüne gölge düşürmekle itham etti. Fakat partinin Stalin'cileri Aybar'ın dil ucundan yaptığı bu türlü bir kınamayı bile affetmiyor, onu partinin programına ve bu programın lâfzından ziyade ruhuna aykırı davranmakla suçluyorlar. Böylece TİP'in ne menem bir ruh olduğu da ortaya çıkıyor. TİP'in muhafazakârları, yani Stalinciler, «revizyonist» başkanlarını deviremezlerse, partiden istifa edeceklerini söylüyorlar. İstifa edecek ve yeni bir parti kuracaklar! Şüphesiz, bu partinin gözü Pekin'de, gönlü Mao'da olacaktır.»

KURTUL ALTUĞ (Yeni İstanbul) — «TİP'çilerin anlaşmazlığı, Türkiye'nin gerçeklerine uygun bir sosyalizm ilkesi yada bilimsel sosyalizmin teorideki katı uygulamasının par*tiye yön vermesi üzerinden* çıkmaktadır. Sonuç ne olursa olsun, TİP iki ayrı kanata ayrılmış bulunuyor. Gerek merkez partisi AP, gerek sosyalist örgüt TİP iç sorunlarını nasıl çözeceklerdir? Bu bilinmiyor ama bir tedirginliğin, bir anlaşmazlığın, bu iki ucu rahatsız ettiği de ortada. Tabii bundan -eğer yeni iç çatışmalar çıkmazsa- yararlanan CHP olacaktır.»

KEMAL BİSALMAN (Milliyet) — «Anladığımız mânada bir taraf siyasi mücadelede halka biraz daha sempatik gö*rünmek için yeni bir dialog* arıyor!.. Diğer taraf da öbürünü, hudutları aşmakla itham edip, yine aynı yere çekiyor! Her ne kadar bazı şahıslar olayı teori çelişmesi olarak vasıflandırıyorlarsa da, sol terminolojide, hele hududu çizilmiş bir stratejide biraz daha sempatik görünmek isteğine dense dense taktik denir! Ve bugün için de bu tartışmanın yapılması elzemdir.»

Soba yoluyla ihanet

Kış geliyor. Evinize soba *alacaksınız. Gazetelerde* çeşitli soba reklamları var. İçlerinden birini tercih edeceksiniz. Ucuz, sağlam, zarif, ekonomik.

Hayır... Bu şartların hepsinden önce şu hususa dikkat etmelisiniz :

— Sobanın imalâtçısı kimdir?

Eğer bir masonsa, bir İsrail uşağı siyonistse, bir mutlu azınlık eşkiyası ise, bir dinsizse, bir halk düşmanı ahlâksız sefih ise, kat'iyyen almayacaksınız. Hainlerin mallarını satın almak, islâmiyete ihanettir.

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 28. 10. 1968)

haftanın karikatürü

De Gaulle — Türkiye ve Fransa bağımsızlıklarını idame ettirmeğe, topraklarını, semalarını, sahillerini, kuvvetlerini kimsenin kullanmasına meydan vermemeğe, kendi rollerini oynamağa ve kendilerini ilgilendiren olayları ve çözümleri bizzat kendi ölçüleriyle tartmağa kararlıdırlar...

(Turhan Selçuk - Milliyet)

Su koyuvermek

En ummadığın anda en güvendiğin kişi bakarsın su koyuverir.

....

Böyle zamanlarda su koyuverme başladı mı, hiç tanımayacaksın. Bildiğini okuyacaksın. Sinirlenmeyeceksin, telaşa düşmeyeceksin. Nasıl olsa su koyuveren koyuverdiği suyun içinde boğulacaktır. Yahut da vazgeçecektir su koyuvermekten.

....

Ölçü kaçarsa, o zaman da su koyuvereni, su koyuverenle birlikte bırakıp :

— Ne haliniz varsa görün der, çeker gidersin.

ÇETİN ALTAN
(Akşam - 27.10.1968)

İLLE DE AMERİKA!

— İşte, diyorlar, o da bize Amerikan uyduğulundan çıkmamızı tavsiye etmeğe geldi!

***Fransızlar* siyasi mânada *bize yardım etmek isteseler* de reddederiz. İşte o zaman solcuların tekrarladığı bağımsızlık duygusu, milli şeref ve haysiyetimizi korumak bahis konusu olur.**

Amerikan yardımını kabul edişimiz, Fransız yardımını kabul edeceğimiz mânasına hiç gelmez. Biz, Amerika ile bir komünist saldırganlığına karşı hür dünyayı korumak taahhüdüne girmişiz.

De Gaulle'ün fikri sabit halindeki düşüncelerine uy*mak için deli olmalıyız!*

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 30.10.1968)

A N T ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sokak Tan Apt. 10/12 - İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu 934 — SİRKECİ İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel 13 40 20 ● Dizgi: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.